זון אויפגאנג — 7.10,
זון אונטערגאנג — 5.13.

די איינציקע אידישע
צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און קילער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

מיטוואך, ז׳ חשון, תרצ״א. — דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. — Published daily except Saturday and Sunday. — Vol. 20, No. 211. Winnipeg, Wed. Oct. 29, 1930.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 8 1930

פאלעסטינער פראגע באַרירט ביי עפענונג פון פארלאמענט קלאנג אז פעספילדס פאפיר איז ארויסגעגעבן אן קאבינעטס צושטימונג

הדסה קאנווענשאן ענטפערט אויף ״זייסן פאפיר״ אסיגנירנדיק $800,000 אויף באדן איינקויף

לארד רידינג דערקלערט אין לארדן הויז, אז דער בריטישער כבוד שטייט אין קאן. — באלדווין פרעגט אין דעפוטאטן הויז, אויב רעגירונג מיינט מיט איר ״פאפיר״ אן אפווייכונג פון אל־טער פאליטיק, און פרעמיער מאקדאנאלד פארזיכערט אז ניט

לאנדאן, אקט. 29 (איטא).— די פא־לעסטינער פראגע איז נעכטן ביי דער עפענונג פון דער סעסיע אויפגעהויבן גע־וואָרן פון לארד רידינג אין לארדן הויז, באלד נאכדעם ווי דעם קענינס רעדע איז אפגעהאלטן געווארן.

לארד רידינג האט געזאגט, אז ער וואלט געוואלט דערווייטן דער רעגירונג, אז ס׳איז דא ניט בלויז א פראגע צווישן די אידן און די אראבער, נאר דער בריטי־שער כבוד שטייט דא אין קאן. עס איז דער רעגירונגס פליכט אפצוהאלטן אלע שווערקייטן וואס קאנען דא זיין און צו־ריק אויפשטעלן די לאגע אנדערש, אז זי זאל ניט זיין אפן צו קריטיק און אן קיינער זאל זיך ניט קאנען באקלאגן, אז ״די ברי־טישע רעגירונג האט זיך מיט איר ווארט פארפליכטעט, צוזאמען מיט אירע פאר־בינדעטע, אין דער צייט פון דער שלחמה, און ווען די געפאר אז פארביי האבן זיי געגומען אן אנדער שטעלונג און האבן זיך אפגעגאנגען פון זייערע פארפליכטונגען און הבטחות וואס זיי האבן דאן געמאכט״.

לארד רידינג האט פארגעזעצט:

״איך קאן קיום באגרייפן, אז די רענ־רונג זאל געבן א געלעגענהייט צו זאגן, אז זי האט ספעציעל צוגעפאסט א באריכט צו איר פאליטיק. אזעלכע, ווייס איך, האָ־בען שוין פריער אפטרט. קיינער וועט ניט אפפרעגן די באהויפטונג, אז די רע־ליגיעזע פרייהייטן פון די אראבער מוזן רעספעקטירט ווערן, ווי פון וועלכן ס׳איז אנדער פאלק. דאָ, אויב די רעגירונג האט זיך איין מאל פארפליכטעט אויפצובויען די אידישע נאציאנאלע היים, קאן זי ניט האבן די פרייהייט אין די שפעטערדיקע יאָרן צו האנדלען אזוי, אז ביי פיל מענ־שען איבער גאר דער וועלט, פאראייגט־נונגען פון ס׳מאנדאט.

א רעגן פון פראגעס פון אלע פארטייען איבער דער פאלעסטינער פראגע וועט ווערט דערוואַרטעט הייגט. ווי די ״אינא״ דער־מיטגלידער האבן הייגט א פראזאלוגג צו פארהאנדלען די פראגע.

וויכיטיקע באראטונג פון קאנאדער איד. אינ. הילף פאראיין

מאנטרעאל. — אן אויסערארדענטלא־כע זיצונג פון דירעקטארן־ראט פון דעם אידישן אינטערנאציאנאל הילפס פאראיין פון קאנאדע, וועט פארקומען דאנערשטאג דעם 30טן אקטאבער אין אוונט, אין לאקאל פון דער צענטראלע אויף 4158 סט. לא־רענס בלווד., מאנטרעאל.

אויף דער דאזיקער זיצונג וועט אויס־גענומען ווערן די וויכטיגסטע פראגעס פון דער אידישער אינטערנאציאנאלער הילף פון דער אידישער אינטערנאציאנאלער טעג פאראיין אין צוזאמענהאנג מיט דער איצטיקער לאגע פון דער קאנאדער אי־דישער אינטערנאציע. עס וועלן אויך באַ־האנדלט ווערן א רייע אנדערע אינטערעסאנטע פראגען פון ערשט־קלאסיקער וויכטיקייט.

א באריכט פון דער דאזיקער פארזאמ־לונג וועט אין צייט פארשפנטלאכט וועט רען.

באלדווין באַרירט די פאלעס־טינער פראגע אין הויז

לאנדאן, אקט. 29 (איטא).— בעת זיין ענטפער צו דער רעדע פון טראָ. האט סטענלי באלדווין באַרירט אויך די פראגע פון פאלעסטינע, און ער האט געפרעגט דעם פרעמיער, אויב ״דער ווייסער פאַ־פיר״ מיינט, אדער מיינט ניט, אז אפווייר־כונג פון ענגלאנדס פאליטיק בנוגע דעם פאלעסטינער מאנדאט.

פרעמיער מאקדאנאלד האט דאריבער געענטפערט, אז אלץ וואס ס׳איז געטאָ־געווארן איז געווען אין ס׳איז געטאָ־מאנדאט אין שטריינג אלס פון ס׳איז געווען אין געווען אינ׳ס גייסט פון ס׳מאנדאט פון ס׳מאנדאט.

מזרחי קאנווענשאן אפעלירט צו פרעזידענט הואווער קעגן ענגלאנד

באלטימאר, מערילענד, אקט. 29 (איר־טא).— אויף דער לעצטער זיצונג נעכטן האט די מזרחי קאנווענשאן געשיקט א טעלעגראמע צו פרעזידענט הואווער, דער־קלערנדיק, אז די בריטישע רעגירונג האט געבראכן איר צוזאגן און האט פארגוואל־דיגט דעם מאנדאט אויף וועלכן אמעריקע האט זיך אויף אונטערגעשריבן. די טע־לעגראמע בעט דערפאר די אמעריקאנער רעגירונג אנצונעמען מיטלען קעגן דער דאזיקער עולה פון דער בריטישער רעגי־רונג.

די קאנווענשאן האט אויך אנגענומען א רעזאלוציע, אויפפאדערנדיק דעם קו־מענדיקן ציוניסטישן קאנגרעס צו גרינדן א קאלאניצע־עקזעקוטיווע פון אלע פאר־טייען אנצופירן די ציוניסטישע באוועג־ונג, אבער בתנאי אז די דאזיקע עקזע־קוטיווע זאל שטיין פאר פולן פאליטישן ציוניזם, ״אינ׳ם ווארט און אינ׳ם גייסט פון באזעלער פראגראם״.

ניט דערמאנענדיק דר. מאנגעס מיט׳ן נאמען, אטאקירט אן אנדער רעזאלוציע דעם פארשלאג אז אידן זאלן זיך באטייי־ליקן אין דעם פראיעקטירטן לעניסלאטי־ווען ראט ווי אן אוטאָריטעט אין פאררע־טערישע מיינונג, און לויבט דעם ישוב פאר זיין באשלוס ניט צו באטייליקן זיך אין אזא קערפערשאפט.

גדליה בובליק איז ווידערדערוויילט גע־ווארן פרעזידענט פון׳ם אמעריקאנער מזרחי, און רבי וואלף גאלד — וויצע־פרעזידענט.

אמעריקאנער הדסה קריגט ווערטער פון דערמוטיקונג פון אומעטום

באפאלא, אקט. 28 (איטא). — די נעכטיקע פרימארגנדיקע סעסיע פון אמע־ריקאנער הדסה קאנווענשאן איז אינגאנצן אפגענעבן געווארן צום מעמאראנדום פון הענריעטא סזאלד ווענן דעם ווייטערדיקן פראגראם פון דער פרויען ארבעט אין ארץ־ישראל.

א באגריסונג איז אנגענומען פון מע־יאר דיזענגאף פון תל־אביב, אין וועלכער ער בענשט די ארבעט פון דער קאנווענ־שאן און בעט די הדסה פארזעצן איר גו־טע ארבעט.

פערל פרענקלין, פון שיקאגא, איז גע־ווען די פארזיצערין פון׳ם הדסה באנקעט לעצטן אוונט. מרס. דזשעפי ביענענפעלד האט באגריסט די הדסה אינ׳ם נאמען פון דער פרויען ליגע פון די ״וויניטער סיגנאגס״, און מרס. מאזעס עפשטיין האט פארגעליינען א באגריסונג פון בעטי פ. גאלדשטיין, פרעזידענטן פון דער פרויען ארגאניזאציע פון דעם פאראיין פון אר־טאדאקסישע סינאגאגן וועלכער לויטעט צווישן אנדערע: ״מיר מוזן האבן דעם מוט פון אונזערע איבערצייגונגען״.

מרס. הענרי נייטן, פון דער נאציאנאל־לער פעדעראציע פון טעמפל סיסטער־הודס, און מרס. דזשאן פרענק, פרעזי־דענטן פון׳ם ״קאנסיל אף דזשואיש ווי־מען״, האבן אויך צוגעשיקט באגריסונ־גען.

רבי איזראעל עפראם און רבי דזשאזעף פינק, פון באפאלא, האבן אויך באגריסט ווי איינוואוינער פון דער שטאט. רבי פינק האט געזאגט: ״קיין ווארט פון באגרי־סונג איז ניט גוטיק פאר דער הדסה, — זיי זיינען ווילקאמען וואהין נאר זיי קומען״. רבי עפראם האט געזאגט: ״מיר האבן ערשט געכאפט א שווערן קלאפּ, אבער די הדסה וועט אונז צייגן דעם וועג״.

ראבערט סזאלד, אין זיין באגריסונג, האט שארף אטאקירט די בריטישע רע־גירונג. ״מיר וועלן קיינמאל ניט אנער־קענען די דאזיקע באַרויבונג פון אונזע־רע רעכט״, — האט ער געזאגט. — ״אויב ס׳איז דא אין אייך א פונק פון אידיש־קייט, וועט איר דאס גלייך דערוויין. די אידישע אינגענטר אין קיינמאל ניט אנ־געפרעגט געווארן וועגן דעם וויין פאַ־פיר. באלדווין, סמוטס און לאיד דזשארדזש זיינען מיט אונז און האבן זיך שוין אנגענומען פאר אונז. גייט צוריק אהיים און קומט קעגן דער באַגאַנגענער עולה״.

״דאס איז ניט קיין קאמף קעגן דעם בריטישן פאלק״, — האט ער געזאגט, — ״דער בריטישער געפיל פאר יושר וועט זיין מיט אונז״.

רבי הלל סילווער האט אויך גערעדט אין דעם זעלבן טאָן, פארדאמענדיק די בריטישע רעגירונג.

ווייניפעג וועט אפשר קריגן א גרויסע אויל רעפיינערי

אן אויל רעפיינערי, פאר ווייניפעג, איז א מעגלאכקייט אין דער נאענטער צו־קונפט, לויט דער אינפארמאציע וואס קומט פון אינטערעסן וואס זיינען נא־ענט צו איינער פון דע גרעסטע קאמפא־נים אויף דעם קאנטינענט.

די סינקלער אויל קאמפאני איז די פירמע וואס פלאנט די דאזיקע אונטער־נעמונג, און דער ווייניפעגער פלענט וועט זיין איינער פון א ״טשיין״ פון רעפיי־נערס אין די גרעסטע שטעט אין מזרח קאנאדע, מיט דער מאגיסטאבער הויפּט שטאט צו פארזארגן די פרירי פראַ־ווינצן.

עס ווערט פארשטאנען אז עס איז באַ־שטימט געווארן די מקום פון דרייסיק מיליאן דאלאר צו בויען די דאזיקע רע־פיינערים, און יעדער אינדיווידועלער פלענט וועט קאסטן, ווייניקסטנס, פינף מיליאן דאלאר.

נייטן שטראוס דער יונגער פירט אן ״עמערדזשענסי פאנד״ פאר ארץ־ישראל

ניו־יארק, אקט. 29. (איטא).— נייטן שטראוס דער יונגער איז באשטימט גע־ווארן וויצע־פרעזידענט פון׳ם ציוניסטי־שען ״עמעררזשענסי פאנד״, וועלכער איז באצוועקט צו באשיצן די אידישע רעכט אין ארץ־ישראל.

(::)

דר. ווייצמאן שרייבט זיינע מע־מוארן, וואס וועלן אינגיכן דער־שיינען אין א בוך

לאנדאן, אקט. 29. (איטא).— דר. חיים ווייצמאן, וועלכער האט היינטיקע וואך רעזיגנירט אלס פרעזידענט פון דער אידישער אגענטור און פון דער אלוועל־לאכער ציוניסטישער אָרגאַניזאציע אלס פראטעסט קעגן ענגלאנדס נייער פאלעס־טינער פאליטיק, שרייבט איצט זיינע מע־מוארן, וואס וועלן אינגיכן דערשיינען אין א בוך, לויט מ׳ן מעלדונג פון דעם פארלאג וויקטאר גלאנץ, וואס וועט דעם בוך ארויסגעבן.

די געשיכטע וואס דר. ווייצמאן האט צו דערציילן, איז א געשיכטע פון גרויסע פערזענלאכע דערגרייכונגען און פון דעם סאמע הארץ פון דער ציוניסטישער באַ־וועגונג.

דר. ווייצמאן איז נאָך הערצל׳ען באַ־טראכט געווארן אלס דער גרעסטער פי־רער פון דער ציוניסטישער באוועגונג.

(::)

נייע אטאקעס אויף אי־דישע סטודענטן אין בודאפעסט

ווין, אקט. 29 (איטא).— נייע סימנים פון אנטיסעמיטישע אויסברוכן האבן זיך באוויזן אין בודאפעסטער אוניווערסי־טעט. אידישע סטודענטן זיינען אטאַ־קירט געווארן אינ׳ם אנאטאמישן אינסטי־טוט. די אנטיסעמיטישע סטודענטן האַ־בען דעמאנסטראַטיוו פרוביירט צו שטע־דען די לעקציע, באליידיקנדיק די אידי־שע סטודענטן פון׳ם מעדיצינישן פאקול־טעט.

דערווייל [illegible] איינגעשטעלט געווארן.

מערמאן דערציילט, אז זיינע חברים האבן אים געצוואונגען צו באטייליקן זיך אין רויבערייען

ער איז געווען אין א שווערער עקאנאמישער לאגע און איז באאיינפלוסט געווארן פון שלעכטע חברים

נאכדעם ווי הערי הערמאן, פוטערווארג סוחר, איז נעכטן פאר׳משפט געווארן צו דריי יאר פעניטענשערי, דערפאר וואס ער האט צוזאמען מיט נאך רויבער זיך באטייליגט אין א ״האלדראפ״ אין דער באנק אף טאראנטא, איז ער אויפגעטרא־טען אלס הויפט עדות פאר דער קרוין, און ער האט דערציילט, אז ער איז גע־צוואונגען געווען פון די אנדערע באנ־דיטן צו באטייליקן זיך אין דער רויבער־ייען אפשטעלן דעם אוטאמאביל און זיי אויפצוהאלטן אנדערע לייסנס פלאַ־טעס אויף דער קאר. מיר זיינען צוגע־פארן צו דער באנק אף טאראנטא, אבער דערזעענדיק א פאליציסט אויפן ראג האב איך זיי געזאגט אז איך וויל ניט האבן צו טאן מיט קיין פאליציסט און מיר זיינען ווייטער אוועקגעפארן.

הערמאן האט ווייטער דערציילט א ליינגערע געשיכטע ווי אזוי זיי האבן זיך צו־אמען געטרונקען ביר און ווי אזוי דזשאו האט פאר אים פארגעשטעלט א פריינט פון די פאראייניקטע שטאטן. דער דאזי־קער ״פריינט״, ווייזט זיך ארויס, איז לעפלי גוווין.

(שלוס אויף לעצטער זייט)

מאנב - אורחא

פון מארק

די ״יבנה״ שטימונג

ווען ר׳ יוחנן בן זכאי האט דער־זעען, אז ירושלים ווערט חרוב און דאס אידישע פאליטישע לעבן גייט אונטער, איז ער אוועק קיין יבנה און האט דארט אויסגעבויט א ישיבה, — לייגנדיק אזוי דעם גייסטיקן יסוד פאר דער עקזיסטענץ פונ׳ם אידישן פאלק, וואס האט פאר־לארן דעם פיזישן באדן פון אונטער זיי־נע פיס, — אזוי דערציילט די געשיכ־טע.

ר׳ יוחנן בן זכאי האט ניט גע־מאכט קיין טעות. דער פונדאמענט וואס ער האט געלייגט האט זיך ארויסגע־וויזן צו זיין א סך שטארקער, ווי דער פעסטסטער פיזישער באדן אונטער די פיס פון וועלכן ס׳איז פאלק.

סימנים פון אזא ״יבנה שטימונג״ באַ־מערק איך איצט אויך ביי אונז. אז אר־טיקל אין ״דאס אידישע וואָרט״ לעצ־טען פרייטאג (״אין א שווארצער שעה״, פון ח. נ. קושניר) איז כאראקטעריסטיש פאר דער שטימונג.

עס איז ווי מען וואלט דערפילט, אז דער באדן קרישלט זיך אונטער די פיס און מען פאלט אין אפגרונט. אוי, אין אזא צייט פון געפאר, כאפט מען זיך צוריק פאר׳ן ״יבנה״.

אדער: עס ווערט חרוב דאס ירו־שלים של מטה (דאס ערדישע), כאפט מען זיך אן מיט ביידע הענט אינ׳ם ירושלים של מעלה (דעם הימלישן).

* * *

דער אמת איז, אז דער חורבן פון ירושלים איז ניט געקומען מיטאמאל, און יבנה איז אויך אויסגעבויט געווארן ניט דורך ר׳ יוחנן בן זכאי, נאר דורך דורות פאר אים, וואס האבן געפילט דעם אנקוט פונ׳ם חורבן און האבן צו־גענרייט דעם נייסטיקן באדן פאר ר׳ יוחנן בן זכאי׳ס ישיבה.

און פונקט אין אזוי אויסגעפילדס ״שוואר־צער פאפיר״ ניט דער ערשטער און, איך האב מורא, ניט דער לעצטער קלאפּ וואס דער ציוניזם האט געקראגן, — און איז, אגב, ווייס פון צו זיין דער טויט קלאפּ פאר׳ן געמעסיקטן ציוניזם.

און פונקט אזוי איז דאס אידישע פאלק שטענדיק גרייט צו אזעלכע קלאפּ. און איז אינערלאך באאעסטיקט צו קאנען ביי־שטיין זיי און נוט לאזן זיך באהערשט ווערן פון פארצווייפלונג.

* * *

די בריטישע רעגירונג האט גלייך נאך דער מלחמה (ד. ה. באלד ווי זי האט זיך מער ניט געגוויסקט אין אידישער הילף און סימפאטיע) ניט נאר ניט גע־האלפן, נאר זי האט געשטערט דעם אי־דישן אויפבוי פון ארץ־ישראל.

פאקטן זיינען דא צופיל אויסצורעכע־נען. אבער לאמיר דא דערמאנען דעם ערשטן שאנראם, וועלכער, ווי מיר אלע ווייסן, איז געווען הירעקט אדער אומדי־רעקט צוגעגרייט פון די בריטישע באַ־אמטע.

דער רעזולטאט איז געווען — דער צייטווייליקער אפשטעל פון דער אידישער אימיגראציע און טשוירטשילס ״ווייסער פאפיר״, וואס איז געווען די ערשטע אפּי־ציעלע פארשטעלערונג פון די אידישע רעכט, צוגעזאגט זיי, וועלכע זיינען פרי־ער אבער שוין פאקטיש באשרייבנקט גע־ווארן.

דערנאך — ווייטערדיקע שטערונגען און באגרעניצונגען, ווייטער א פארבאר, ווייטער אן אימיגראציע אפשטעל און ווי־טער א ״ווייסער פאפיר״, וואס פארקער־פערט אט די אלע רויבערייען פון אידישע רעכט.

* * *

עס איז אלץ געגאנגען לויט די געזעצן פון עוואלוציע, און, אויב די אידן זיינען ניט פארצווייפלט געווארן מיט פיר, פינף אדער זיבן יאר צוריק, האבן זיי איצט אויך ניט וואס פארצווייי־פעלט ווערן.

און פארוואס מיט 4-7 יאר צוריק, און מיט הונדערט, און מיט טויזנט יאר צו־ריק?

דער ציוניזם אליין איז כסדר געווען אזא פראקטישע אומעגלאכקייט, אז אזא פראקטישער שריט ווי פעספילדס פאפיר־ל קאן אויף אים קיין שום ווירקונג ניט האבן . . .

ס׳איז נאך א שטערונג אין דער פראק־טישער ארבעט, ס׳איז א גרויסע אנטוי־שונג, א גרויסער בראך, ווייל דער צוי־ניזם האט געפרוווט זיין פראקטיש.

ווען ער ווייטער גיין אויפ׳ן אומפראק־טישן און נאטירלאכן פאר אים וועג, — וואס איז זיין געשיכטלאכער וועג.

א דור האט קיין געדולד ניט. אבער א פאלק קאן ווארטן!

* * *

און אונזער ״יבנה״ איז אין דער אמת׳ן קיינמאל ניט אונטערגעגאנגען.

בעת אונזערע זעלאטן האבן זיך מיט זייערע גאנצע כחות געווארפן אינ׳ם קאמף פאר ירושלים, האבן אונזערע חכמים גע־לערנט תורה און געזוכט צו באפעסטיקן דעם אידישן קיום סיי עקאנאמיש, און סיי קולטורעל.

דעם פעלער האבן געמאכט די קנאים, די ציוניסטן, וועלכע האבן, אזוי צו זאגן, געזוכט ״אריינצולייגן אלע אייער אין איין נעסט״, צו קאנצענטרירן אלע אידישע נא־ציאנאלע כחות אויפ׳ן פראקטישן ציר־ניזם.

וואלט עס זיי געלונגען, וואלט דער איצ־טיקער קלאפּ טאקע געווען אן אמת׳ער און א גרונדלאכער חורבן.

* * *

פעספילד׳ס פאפירל איז בלויז אן אינ־צידענט אין דער אידישער געשיכטע, — א פיינלאכער אינצידענט, ווייל ער קומט אין איינעם פון די קריטישסטע מאמענטן אין דער אידישער געשיכטע.

אבער קיין קאטאסטראפע איז עס ניט. ער וועט ניט נאר ניט איינברעכן די אי־דישע ווירעשטאנדס קראפט, נאר אפילו ניט דעם ציוניזם.

(שלוס אויף זייט 4)

דאס אידישע וואָרט

די סאציאליסטישע רעגירונג פון ענגלאנד וויל מיר זאָלן ווערן אויפזעער אויף אראבישע ארבעטער, — זאָגט אירמא לינדהיים

באפאלא, נ. י., אקט. 29 (איטא).— די הדסה קאנווענשאן וואס ווערט דא אפגע־האלטן האט געגעבן איר געהעריקן עגט־פער צום ״ווייסן פאפיר״.

די קאנווענשאן האט איינשטימיק אסיגנירט די דריזיקע סומע פון אדום אנ־דערהאלבן מיליאן דאלאר פאר איר לויפנ־דיקער ארבעט אין ארץ־ישראל, ווי פאלגט:

500 טויזנט דאלאר פאר דעם הדסה מעדיציניש פארבאנד און עגלאכע אר־בעטער, 110 טויזנט דאלאר עקסטרא פאר קינדער וואוילזיין, פאר מיטאגן פאר שול־קינדער און פאר וואוילזיין צענטערן, — און 813 טויזנט דאלאר פאר דער אויס־לייזונג פונ׳ם באדן אדום דעם חיפה האַ־פען דורך דעם נאציאנאל־פאנד ברענטש פון הדסה.

אירמא לינדהיים, הדסה פירערן, האט אין א וואורמער רעדע פאר׳ן נאציאנאל פאנד, פאטעטיש אויסגערופן:

״דער אידישער נאציאנאל פאנד שטעלט מיט זיך פאר דעם פונדאמענטאַ־לען נעראנג פונ׳ם ציוניזם. די שריפט איז אויפ׳ן וואנט. דאס סאציאליסטישע ענ־לאנד ״אטאקירט דעם נאציאנאל־פאנד אויף דעם גרונט וואס ער האט דערמו־טיקט איינענע ארבעט אויפ׳ן לאנד. דער איד, הייסט עס, דארף דיינען אראבישע ארבעטער און אליין בלויז זיין דער אויפ־זעער!

״אמעריקע האט געפונען א משקה ״פראהיבישאן״ פאר זייער א טייערער זאך צום ארויסצווינגען. די אראבער ווי־לען פארקויפן באדן, און די אידן ווילן עס קויפן, — ענגלאנד וועט מאכן פונ׳ם אראבער א לאנד ״בוטלעגער״. זאָל ענ־לאנד היטן זיך פון פארקויפן קורץ די אי־דעאלן פונ׳ם נאציאנאל פאנד, — זאָל זי געדיינקען אירע איינענע אידעאלן!״

וואלן פאר באאמטע פון הדסה זיינען דורכגעפירט געווארן לעעטן אוונט.

דזשייקאב דע האאן קומט קיין באפאַ־לא נאוו, 36ן צו דערגאנזיזירן דעם צוי־ניסטישן פאראיין אין באפאלא, וואס איז אמאל געווען דער גרעסטער ציוניסטישער דיסטריקט פון דעם סארט אין לאנד.

וואָרנאם ווערט פראווינציעלער פרע־זידענט פון בראזיליע

ריא דע זשאנעירא, בראזיליע, אקט. 29.— נעטוליא וואָרנאם, איינער פון די אנגעזעענסטע פירער פון דער רעוואלו־ציע, איז באשטימט געווארן פראווינזיאַ־לער פרעזידענט פון דער רעפובליק.

וואָרנאם נעפינט זיך איצט אין דרום, אבער ער פארט גלייך אף אין דער הויפּ־שטאט איבערצונעמען זיין אמט.

נאך אן אויפשטאנד פון דער מיליטע־רישער פאליציי קעגן דער רעוואלוציאנע־רער רעגירונג נעכטן, אין וועלכן הונדערט מענשן זיינען געפאלן, איז היינט אלץ רו־איק אין ריא דע זשאנעירא. מאטראסן פאטרולירן איצט דעם באנק דיסטריקט.

עס ווערן איצט באקאנט איינינקל דע־טאלן פון די שווערע שלאכטן צווישן די טרופן פון דער געפאלענער רעגירונג און די רעוואלוציאנערן. ארום סענגוועס, ווערט באריכטעט, אין א שלאכט אנגע־נאנגען פינף טעג פאר׳ן באזיץ פון א בריק, און טויזנט מענשן זיינען געטויט געווארן אין דער ביטערער שלאכט.

(::)

נאך א גענגסטער פון דזשעק דיימאנדס באנדע דערשאסן

ניו־יארק, נ. דזש., אקט. 29. — דער קערפּער פון דזשאזעף העפלי, דורכגעלעגט כערט מיט קוילן, איז געפונען געווארן אויף א וועג נים וויים פון דאנען.

העפלי איז געווען א נאענטער מענש פון דזשעק דיימאנד, דער געשאסענער גענגסטער.

וואל רעפארם פראיעקט צוגעזאגט אין רעדע פון טראן ביי עפענונג פון סע־סיע פון בריטישן פארלאמענט

פרעמיער מאקדאנאלד באטאנט, אז זיין רעגירונג וועט ניט ארויפלייגן קיין שטייער אויף שפייז פראדוקטן

לאנדאן, אקט. 29.— צום ערשטן מאל נאך זיין קראנקהייט האט דער קעניג פערזענלאך נעכטן געעפנט די סעסיע פונ׳ם פארלאמענט.

זיין רעדע איז געווען זייער קורץ און האט בלויז אנגעדייטעט אויף די וויכטי־קע פראגעס וואס וועלן פאר׳האנדלט ווערן אויף דער סעסיע. די וויכטיקסטע פראגעס זיינען: די צוריקציאונג פונ׳ם ״טריי־יוניאן אקט״ און א פראיעקט פון וואל רעפארמען.

מיט׳ן פראיעקט פון א וואל־רעפארם וויל די רעגירונג קאנטיק געווינען די שטימע פון די ליבעראלן, וועלכע האבן דאס שוין לאנג געפאדערט.

אויף אן אנפראגע פון מר. באלדווין, אין די דיסקוסיעס וואס האבן נאכגע־פאלגט די עפענונג פון דער רעדע פון דער אימפעריאלער קאנפערענץ, האט פרעמיער מאקדאנאלד, געמאכט א וויכטי־קע דערקלערונג: ער האט געזאגט, אז זיין רעגירונג וועט בשום אופן ניט איינ־גיין אויף א שטייער אויף שפייז פראַ־דוקטן. די דערקלערונג איז אויפגענומען געווארן מיט אפלאדיסמענטן פון די אר־בעטער און ליבעראלע ביינקלאד.

פעדערן באלדווינס רעזיגנאציע

לאנדאן, אקט. 29.— 44 אנגעזעענע קאנסערוואטיווע דעפוטאטן האבן דער־לאנגט א עפטיציע צום קאנסערוואטיוון ״וויהיפּ״ פון הויז, פארדרנדיק מר. באל־דווינס רעזיגנאציע און אן ענדערונג אין דער פירערשאפט פון דער פארטיי, וואס איז ״וויכטיק פאר דיא נאציאנאלע אינטע־רעסן״.

(::)

פוע״צ רופן באראטונג צו שטיצן ארבעטער קאנדידאטן

אונטער׳ן אויפזיכט פון די הינע פועלי־ציון ווערט פארראן א פארואמלונג אויף קומענדיקן זונטאג ביי׳טאג, אין 872 מיין סטריט, אין פארבינדונג מיט די אנקר מענדיקע מוניציפאלע וואלן. אלע פאר־אינטערעסירטע אין דער דערווייטלונג פון די ארבעטער קאנדידאטן זיינען נעבעטן צו קומען און העלפן אין דעם קאמפיין.

צווישן די קאנדידאטן נאמינירט פון דער ארבעטער פארטיי דאס יאר זיינען דא, ווי באקאנט, צוויי וויכטיקע אידישע קאנדידאטן: מארקוס הייטמאן, וועלכער שטייט זייער נאענט צו די פועלי־ציון, פאר מעיאר, און מ. א. גרעי, א מיטגליד פון די פועלי־ציון, פאר אלדערמאן.

וואָרנאם ווערט אויפזעער אויף באדן איינקויף

לאנדאן, אקט. 29 (איטא).— די פא־לעסטינער פראגע איז נעכטן ביי דער עפענונג פון דער סעסיע אויפגעהויבן גע־ווארן פון לארד רידינג אין לארדן הויז, באלד נאכדעם ווי דעם קענינס רעדע איז אפגעהאלטן געווארן.

לארד רידינג האט געזאגט, אז ער וואלט געוואלט דערווייטן דער רעגירונג, אז ס׳איז דא ניט בלויז א פראגע צווישן די אידן און די אראבער, נאר דער בריטי־שער כבוד שטייט דא אין קאן. עס איז דער רעגירונגס פליכט אפצוהאלטן אלע שווערקייטן וואס קאנען דא זיין און צו־ריק אויפשטעלן די לאגע אנדערש, אז זי זאל ניט זיין אפן צו קריטיק און אן קיינער זאל זיך ניט קאנען באקלאגן, אז ״די ברי־טישע רעגירונג האט זיך מיט איר ווארט פארפליכטעט, צוזאמען מיט אירע פאר־בינדעטע, אין דער צייט פון דער שלחמה, און ווען די געפאר אז פארביי האבן זיי גענומען אן אנדער שטעלונג און האבן זיך אפגעגאנגען פון זייערע פארפליכטונגען און הבטחות וואס זיי האבן דאן געמאכט״.

לארד רידינג האט פארגעזעצט:

״איך קאן קיום באגרייפן, אז די רענ־רונג זאל געבן א געלעגענהייט צו זאגן, אז זי האט ספעציעל צוגעפאסט א באריכט צו איר פאליטיק. אזעלכע, ווייס איך, האָ־בען שוין פריער אפטרט. קיינער וועט ניט אפפרעגן די באהויפטונג, אז די רע־ליגיעזע פרייהייטן פון די אראבער מוזן רעספעקטירט ווערן, ווי פון וועלכן ס׳איז אנדער פאלק. דאָ, אויב די רעגירונג האט זיך איין מאל פארפליכטעט אויפצובויען די אידישע נאציאנאלע היים, קאן זי ניט האבן די פרייהייט אין די שפעטערדיקע יאָרן צו האנדלען אזוי, אז ביי פיל מענ־שען איבער גאר דער וועלט, פאראייגט־נונגען פון ס׳מאנדאט.

הדסה קאנווענשאן ענטפערט אויף ״זייסן פאפיר״ אסיגנירנדיק $800,000 אויף באדן איינקויף

לארד רידינג דערקלערט אין לארדן הויז, אז דער בריטישער כבוד שטייט אין קאן. — באלדווין פרעגט אין דעפוטאטן הויז, אויב רעגירונג מיינט מיט איר ״פאפיר״ אן אפווייכונג פון אל־טער פאליטיק, און פרעמיער מאקדאנאלד פארזיכערט אז ניט

לאנדאן, אקט. 29 (איטא).— די פא־לעסטינער פראגע איז נעכטן ביי דער עפענונג פון דער סעסיע אויפגעהויבן גע־ווארן פון לארד רידינג אין לארדן הויז, באלד נאכדעם ווי דעם קענינס רעדע איז אפגעהאלטן געווארן.

לארד רידינג האט געזאגט, אז ער וואלט געוואלט דערווייטן דער רעגירונג, אז ס׳איז דא ניט בלויז א פראגע צווישן די אידן און די אראבער, נאר דער בריטי־שער כבוד שטייט דא אין קאן. עס איז דער רעגירונגס פליכט אפצוהאלטן אלע שווערקייטן וואס קאנען דא זיין און צו־ריק אויפשטעלן די לאגע אנדערש, אז זי זאל ניט זיין אפן צו קריטיק און אן קיינער זאל זיך ניט קאנען באקלאגן, אז ״די ברי־טישע רעגירונג האט זיך מיט איר ווארט פארפליכטעט, צוזאמען מיט אירע פאר־בינדעטע, אין דער צייט פון דער שלחמה, און ווען די געפאר אז פארביי האבן זיי גענומען אן אנדער שטעלונג און האבן זיך אפגעגאנגען פון זייערע פארפליכטונגען און הבטחות וואס זיי האבן דאן געמאכט״.

לארד רידינג האט פארגעזעצט:

״איך קאן קיום באגרייפן, אז די רענ־רונג זאל געבן א געלעגענהייט צו זאגן, אז זי האט ספעציעל צוגעפאסט א באריכט צו איר פאליטיק. אזעלכע, ווייס איך, האָ־בען שוין פריער אפטרט. קיינער וועט ניט אפפרעגן די באהויפטונג, אז די רע־ליגיעזע פרייהייטן פון די אראבער מוזן רעספעקטירט ווערן, ווי פון וועלכן ס׳איז אנדער פאלק. דאָ, אויב די רעגירונג האט זיך איין מאל פארפליכטעט אויפצובויען די אידישע נאציאנאלע היים, קאן זי ניט האבן די פרייהייט אין די שפעטערדיקע יאָרן צו האנדלען אזוי, אז ביי פיל מענ־שען איבער גאר דער וועלט, פאראייגט־נונגען פון ס׳מאנדאט.

מזרחי קאנווענשאן אפעלירט צו פרעזידענט הואווער קעגן ענגלאנד

באלטימאר, מערילענד, אקט. 29 (איר־טא).— אויף דער לעצטער זיצונג נעכטן האט די מזרחי קאנווענשאן געשיקט א טעלעגראמע צו פרעזידענט הואווער, דער־קלערנדיק, אז די בריטישע רעגירונג האט געבראכן איר צוזאגן און האט פארגוואל־דיגט דעם מאנדאט אויף וועלכן אמעריקע האט זיך אויף אונטערגעשריבן. די טע־לעגראמע בעט דערפאר די אמעריקאנער רעגירונג אנצונעמען מיטלען קעגן דער דאזיקער עולה פון דער בריטישער רעגי־רונג.

די קאנווענשאן האט אויך אנגענומען א רעזאלוציע, אויפפאדערנדיק דעם קו־מענדיקן ציוניסטישן קאנגרעס צו גרינדן א קאלאניצע־עקזעקוטיווע פון אלע פאר־טייען אנצופירן די ציוניסטישע באוועג־ונג, אבער בתנאי אז די דאזיקע עקזע־קוטיווע זאל שטיין פאר פולן פאליטישן ציוניזם, ״אינ׳ם ווארט און אינ׳ם גייסט פון באזעלער פראגראם״.

ניט דערמאנענדיק דר. מאנגעס מיט׳ן נאמען, אטאקירט אן אנדער רעזאלוציע דעם פארשלאג אז אידן זאלן זיך באטייי־ליקן אין דעם פראיעקטירטן לעניסלאטי־ווען ראט ווי אן אוטאָריטעט אין פאַרוע־טערישע מיינונג, און לויבט דעם ישוב פאר זיין באשלוס ניט צו באטייליקן זיך אין אזא קערפערשאפט.

גדליה בובליק איז ווידערדערוויילט גע־ווארן פרעזידענט פון׳ם אמעריקאנער מזרחי, און רבי וואלף גאלד — וויצע־פרעזידענט.

הערמאן דערציילט, אז זיינע חברים האבן אים געצוואונגען צו באטייליקן זיך אין רויבערייען

ער איז געווען אין א שווערער עקאנאמישער לאגע און איז באאיינפלוסט געווארן פון שלעכטע חברים

נאכדעם ווי הערי הערמאן, פוטערווארג סוחר,

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

פאַרוואָס ווערן די אַרבעטסלאָזע פאַרנאַרלעסיקט

עס איז שוין א היבשע צייט זינט די כפעציעלע סעסיע פונ'ם פארלאמענט האט אסיגנירט צוואנציק מיליאן דאלאר צו פארלייכטערן די ארבעטס־לאזיקייט אין לאנד דורך געזעלשאפטלאכע ארבעטן, אדער דורך דורעקמער שטיצע. דאס געלט איז שוין פארטיילט געווארן צווישן די פראווינצן, אין א צאל געזעלשאפטלאכע ארבעטן זיינען אין פולן שוואונג.

קיינער האט ניט דערוואַרט, אז די דאזיקע ארבעטן זאלן איך וועל־כען מ'איז באדייטנדיקן אופן לייזן די ארבעטסלאזיקייט. דאס איז לכתחילה באטראכט געווארן נאר ווי א מיטל עמוזאס צו פארלייכטערן די שווערע לאַ־גע. דערפאר איז באשאפן געווארן, אז א טייל פונ'ם דערמאנטן פאנד זאל אויסגעניצט ווערן ווי דער בייטראג פון דער פעדעראלער רעגירונג פאר'ן אויפהאלט פון די ארבעטסלאזע. די דאזיקע אויפגאבע איז פארטיילט געווא־רען אויף גלייכע חלקים צווישן די מונציפאליטעטן, פראווינציעלע רעגירונ־גען אין דער פעדעראלער רעגירונג; יעדער איינער פון די דריי צדדים דארף בייטראגן א דרittל פון די אויסגאבן אין דורעקטער הילף צו די ארבעטסלאזע.

דעם אויזיכט אויף דעם האבן די מונציפאליטעטן, אין די האבן קאנ־טיק ביז איצט זייער הוב ניט דערפירט. אין דער רעזולטאט איז — דעמאנ־סטראציעס פון הונגעריקע ארבעטסלאזע אין ווייניגע אין אין אנדערע שטעט.

אין אזוי איז די שטאט פארטארטיר, אין אנטעריא, וואו מען האט עפעס באזונדערס מורא פאר דער קאמוניסטישער געפאר, פארוואנדלט גע־ווארן אין א באוואפנטן לאגער אין זעט שיר ניט אויס ווי א שטאט אונטער קריגס־צושטאנד. צו באקעמפן די ארבעטסלאזע, וואס. אין זייער איצטיקן מצב, זיינען זיי שטארק געגיינט צו האן זיך פירן פון די קאמוניסטן.

אין אפילו־ביי אזא אין ווייניגער, וואו מען איז ניט אזעלכע שרעקע־דיקע אין מען ציטערט ניט אזוי פאר די קאמוניסטן, ווערט דער סיטי האל שטרייגנ באוואכט פון פאליציי קארדאנען, בעת עס קומען פאר זיצונגען פונ'ם שטאטראט.

אבער די "קאמוניסטישע געפאר" ווארט דאך אמבעסטן באקעמפט געווארן, ווען די מונציפאליטעטן דערפירן זייער פליכט אין פארזארגן די ארבעטסלאזע מיט מיטלען צום לעבן דורך די שווערע ווינטערדיקע חדשים. איצט, ווען אויף זיי ליגט בלויז א דרittל פון דער פינאנציעלער התחייבות, טארן זיי מער ניט פרובירן אויסדרייען זיך מיטן תירוץ, אז זיי האבן ניט קיין מיטלען. אין, אויב מיטלען פעלן יא אויס, מוזן זיי געקראגן ווערן — דאס איז דאך זיכער ניט קיין ווייניקער וויכטיקער ענין, ווי דער אויפהאלט פון וועלכן ס'איז אנדער שטאטיקן דעפארטמענט, — אפילו דעם פאליציי־אישן . . .

ווייניפענער טראַמוויי סיסטעם

די ווייניפעג עלעקטריק ריילוויי קא. האלט זיך אין איין באקלאגן, אז די טראמוויי סיסטעם ברייגנט איר ניט אריין די געהעריקע הכנסה אויפ'ן אינוועסטמענט, און אז די לאגע פון דער אונטערנעמונג ווערט ערגער פון יאר צו יאר. זי פאדערט דערפאר פון „צייט צו צייט העכערונגען פונ'ם פאר־טאריף און אנדערע הנהות.

אויב דאס איז טאקע אזא שלעכטער געשעפט, זעט אונז אויס, אז די קאמפאניע דארף זיין צופרידן אראפצונעמען דעם הארב פון אירע פלייצעס און פארקויפן פאר א מעסיקן פרייז די אונטערנעמונג צו דער שטאט.

וואס איז שייך דער מונציפאליטעט, איז דאך די גאסן־אייזנבאן א "פאבליק יוטיליטי", א געזעלשאפטלאכע נייטווענדיקייט, ווי וואסער, קאנא־ליזאציע און א. וו., אין ס'איז איר חוב צו טראגן זי אויף אירע פלייצעס. וועגן זי האבן פון איר פארלוסטן, איז אויך אן סכנות: די מונציפאליטעט מאכט דאך א סך אנדערע אויסגאבן פאר דעם וואוילזיין פון דער באפעלקערונג, וועגן דאס אויך זיין איינע.

אגב קאן געמאלט זיין, אז די שטאט זאל קאנען אנטרייבן דעם טראמ־וויי סיסטעם אן פארלוסטן, און מיט ביזיקערע טאריפן, וואס זאלן פארגרע־סערן דאס געבריך פונ'ם טראמוויי.

דער שטאטראט האט איצט אויסגעקליבן א קאמיסיע וואס זאל פירן אונטערהאנדלונגען מיט דער קאמפאני וועגן איבערנעמען פאר דער שטאט ניט בלויז דעם טראמוויי סיסטעם, נאר אויך אירע אנדערע דעפארטמענטן וואס אפערירן אין די גרעניצן פון שטאט. די פראגע מוז דערליידיקט ווערן ביז פעברואר דעם 1טן, 1931, ווייל דאס איז דער לעצטער דאטום פאר דער שטאט צו גאנען דער קאמפאני א יאר נאטיס, איידער דער טערמין פונ'ם קאנ־טראקט ווערט פארענדיגט. — אן דעם צייטמעסיקן נאטיס גייט דער קאנ־טראקט אוטאמאטיש אריין אין קראפט אויף נאך פינף יאר.

די הויפט פראגע צווישן ביידע צדדים דארף זיין דער פרייז פאר דער אונטערנעמונג. אויב אבער דער געשעפט באצאלט זיך איר באמת ניט, דארף דאך די ווייניפעג עלעקטריק קא. ניט עקשנ'ען זיך צופיל איבער'ן פרייז.

אגב־דארף די פראגע פונ'ם פרייז, אין פאל פון א סכסוך צווישן ביי־דע צדדים, אנטשיידן ווערן לויט'ן קאנטראקט, פון א בורדן געריכט.

די 'אנשטענדיקע' אידן רופן זיך אפ

אפילו די פארביסנסטע אנטיסעמיטן האבן אפט א גוט וואָרט פאר די "אנשטענדיקע אידן", — דאס הייסט יענע אידליקעס, וואס בויגן זייער רוקן אין דרייען אין טאנצן אויף זייער פייפל. די אנטיסעמיטן זאגן זייער גוט־וואָרט באזונדערס דאן, ווען זיי דערפירן אז זיי מוזן אנקומען צו אידן.

דאך האט דא ניט לאנג אפילו היטלער געמאכט אזא סארט דעקלאַרא־ציע, און דאס זעלבע האט אויך געטאן פרינץ פאן שטארעמבערג, פירער פון דעם עסטרייכישן היימוועהר און אינערן מיניסטער אין דער איצטיקער שווארצער עסטרייכער רעגירונג, וועלכער העצע שיר ניט צו פאגראמען אין זיינע וואר־רעדעס.

און די "אנשטענדיקע" אידן האבן זיך אפגערופן, — אין עסטרייך, מעלדעט די "אימא", האט זיך געגרינדעט א ספעציעלע אידישע אפטיילונג פונ'ם היימוועהר, אנגעפירט פונ'ם זעלבן שטארעמבערגן . . .

נו, קאנצלער וואנאין האט איפגענומען דעם פרעזידענט פון דער אי־דישער אפטיילונג, לעא בערגער, און האט געלייכט די אָרגאניזאציע פאר איר פאטריאטיזם. ער האט אויסגעדריקט זיין האפענונג, "אז די עסטרייכי־שע אידן ווערן פולשטענדיק אונטערשטיצן די רעגירונג אין איר פארזוך צו קריגן אויסלענדישע קרעדיטן" . . .

די פראגע פון "אויסלענדישע קרעדיטן" איז איינגעלאך דער הויפט פונקט, פארוואס די אנטיסעמיטן באציען זיך מיט אזא גנאד צו די "אנשטענ־דיקע" אידליקעס, און נעמען זיי אפילו ארונטער אינטער די פליגלען פון זייר ערע אָרגאניזאציעס.

צו אט די פארעטערישע מאשקעס וואלט געפאסט די וואָרנונג וואס מרדכי האט געגעבן צו אסתר'ן: "דו־מיינסט אז דו ביסט זיכער אינ'ם קער ניגלאכן הויף קענן דער אטאקע אויף די אידן? זיי וויסן, אז דאס אידישע פאלק וועט געהאלפן ווערן פון אן אנדער קוואל. און דו און דיין הויזגעזינד וועלן פארלאָרן גיין".

"בריטישע איזראעליטן"

פון ז. פען

א קאנגרעס פון "בריטישע איזראע־ליטן" האט זיך די טעג געעפנט אין לאנ־דאן. א קאנגרעס לויט אלע פרטים, מיט דעלעגאטן פון דער גאנצער בריטישער אימפעריע, פון קאנאדא, אווסטראליע, אפ ריקע און אויך אמעריקע. צייטונגען באַ־ריכטן די רעדעס וועלכע ווערן דארט געהאלטן; באנעו גיבן מעסיקערע פרייזן און פארקארטן, רעדעס, רעזאלוציעס און באגריסונגען — חכל כדין וכדת.

נאר איין קליינינקייט, די בריטישע איז־ראעליטן זיינען ניט קיין אידן, ניט קיין מיסיאנערן, נאר סתם "איזראעליטן", דאס גאט דערוויילט פאלק. "אתה בחרתנו" זיינען זיי נאר און מיר אידן זיינען סתם א פארבלאנדזשעטער שבט פון יהודה, אויף וועמען גאט האט מיט רעכט אויסגענאגן זיין צארן. ניט חלילה פארוועקסלען "זיי" מיט "אונז". אין לאנגע "וויסנשאפטלא־כע" בראשורן נעבן זיי זיך יעדע מי אויפ־טואוויזן ווער זיי זיינען.

אט איז א ביישפיל וועלכער "באַ־וויזט" קלאר און דייטלאך אז ענגלענ־דער זיינען די אמת'ע בני ישראל. בריטיש טייטשן זיי אויס קומט פון די העברעי־אישע ווערטער "ברית־איש" — די מענשן פון גאט'ס בונד און בריטישן הייסט דאס לאנד פון גאט'ס בונד. איצט האבן זיי נאך א ראיה מן התורה. גאט האט צו־געזאגט אברהמ'ען "ואעשה אותם לגוי גדול". ווער דאך אויב ניט די ענגלענדער זיינען דאס גרויסע פאלק. אזוי טענה'ן די בריטישע איזראעליטן. און אויב דאס איז ניט גענוג, אט איז נאך א באווייז: דאס ווארט אנגלא־סאקסן, זאקסן שטאמט פון יצחק. איז דאך די פראגע וואס דוקא יצחק און ניט אברהם אדער יעקב? דער אנטפער אויף דעם איז ווידער א ראיה מן התורה "וביצחק יקרא לך". אלזא די בריטישע איזראעליטן, די זאקסן, שטאמען פון יצחק אבינו און אויב די "וויסנשאפטלאכע" באווייזן זיינען ניט גענוג פאר'ן אפיקורס, נעבן אויף די ברי־טישע איזראעליטן "היסטאָרישע" באַ־וויזן, אן איבערבליק ווי די אנטוויקלונג פון די שערת השבטים האט גאט אראפ־גענומען די קללה פון זיין פאלק ישראל און מיט דער פראנצויזישער רעוואלוציע האט זיך אנגעהויבן דער אונטערגאנג פון די ניט איזראעליטישע מלוכות און דער שטערן פון בית־ישראל האט ווידער אנ־געהויבן צו שיינען. פון א פאלק פון זעכ־צען מיליאן נפשות איז א קליין אינזל איז אויסגעוואקסן דאס בריטישע רייך. פארשפרייט איבער אלע יומים מיט א באפעלקערונג פון 160 מיליאן נפשות. די אנגלא־זאקסישע ראסע האט זיך באוועגט אויף אין אמעריקע און די אמעריקאנער אנגלא־זאקסן, צו זיי וויסן דאס צו זיי וויסן ניט, זיינען א טייל פון דער פאלק ישראל. די הונדערט פראצענטיקע אמע־ריקאנער זיינען אלע איזראעליטן, די צוויי גרעסטע לענדער אין דער וועלט, גרויס בריטאניע און אמעריקע זיינען ביידע ממלכות פון בית־ישראל, און אויף דעם קאנגרעס פון די בריטישע איזראעליטן זיינען טאקע אויסגעהאנגען איינער לעבן דעם אנדערן די פאנען פון ענגלאנד און אמעריקע.

די צאל פון 2520 יאר, וועלכע די איז־ראעליטן זיינען געווען אין "גלות" איז צוזאמענגעשטעלט אויף א מיסטעריעזן אופן. דאס איז די צייט פון ווען די בני ישראל זיינען פארטריבן געווארן קיין אנגלא־סאקסן — דאס גאט דערוויל־טע פאלק. — קעניג דזשארדזש שטאמט פון בית דוד און אידן האָ־בען קיין שייכות ניט צום פאלק ישראל. — די עשרת השבטים קו־מען קיין ענגלאנד און זיינען פאר דריטהאלבן טויזנט יאר אין גלות. גאט גנאד קומט צוריק צו זיין פאלק ישראל. — קריסטן וועלכע זיינען איזראעליטן און אידן וועלכע זיינען גויים. — בריטיש אויסגע־טייטשט ברית־איש.

אין־גלות קיין סיריע — אזוי זאגן די איצטיקע "בריטישע איזראעליטן" האבן דאן אויפגעשטאנען קענן די סיריער און האבן זיך באזעצט אלס א פריי פאלק אין שווארצן ים. און דאן זיך איבערגע־צויגן צו די איראפיאישע ברעגן אויף די ברעגן פון דעם קאספישן ים און דארט אויפגעבויט די רוימישע מלוכה און זיך אויפגעבויט די רוימישע מלוכה אין גרויס מ'איז זארג געבן זיך די דאזיקע "איז־ראעליטן" מ'זאל זיי חלילה ניט פארווענק־לען מיט אידן, אבער, און ווידער אמאל אונטערשטרייכן זיי דעם קאלאסאלן אונ־טערשייד צווישן די צוויי "פעלקער". אגב זיינען זיי טאקע פרומע קריסטן און ווי־לען די גאנצע וועלט פרום מאן און גוט מא־כען. די אלע שווערקייטן וועלכע ענגלאנד האט איצט אויסצושטיין זיינען צור־ליב דעם וואס די "איזראעליטן" זיינען ניט פרום.

און מיינט ניט אז די "איזראעליטן" זיינען א קליין סעקטע וועגן וועלכער מען הערט ניט און וועמען מען ווייסט ניט. דער ענגלענדער איז בטבע פרום, ער האט ליב און קאן די ביבל. פילע פראגן וועלכע שטייען פאר אים ווען ער לעזט די ביבל ווערן פאר אים פארענט־פערט. ס'ווערט אים לייכטער אויפ'ן האַרצן ווען ער לעזט אז ער איז נאר דער דער גאט דערוויילטער און, אז דער איד איז גאר א פארשאלטענער שבט — א גוי ווי אלע גויאים. אז משה רבנו איז נאר געווען א איזראעליט און ניט קיין איד, אז דוד המלך איז גאר אן עלטער זיידע פון קעניג דזשארדזש, אז גרויס בריטאניע איז "גאט'ס ממלכה" און א. וו. ניט קיין וואונדער דערביבער אז אזוי פיל טויזנטער ענגלענדער גלויבן אין דער באוועגונג, אז אזוי פיל פראמינענטע ענג־לענדער קוקן זיך צו מיט סימפאטיע צו די טערעריעס און דאקטרינען פון אונזערע פארלארענע ברידער — די עשרת השב־טים.

דער קאנגרעס וועלכער ווערט איצט אפגעהאלטן, באהאנדלט די שווערקייטן פון ענגלאנד אין אינדיע און אויך אין ארץ־ישראל. די האנט פון גאט איז צו זעען אין דעם אלעמען, און דער קאנ־גרעס איז "פון גרויס וויכטיקייט" — אזוי זאגט זייער אויפרוף, כדי צו נעמען ענערגישע מיטלען און מתפלל זיין אז גאט זאל אומקערן זיין חסד צו זיין דער־ווייטלטן פאלק, און ווער אויב ניט די אנגלא־סאקסן איז דאס דערווייטלטע פאלק פון גאט?

("איטא")

מיין פריינט'ס אומגליק

כאראקטעריסטישע עפיזאדן פון דעם ניט־לאנג פארגאנגענעם רוסיש־אידישן לעבן אין רוסלאנד

דער

בלוט בלבול

פון מ. פייקאוו

באארבעט פון פ. זאלף און א. לאפין

איז באשערט א מענשן גוטס, גייט דאס דורך טיר און טויער, טוט זיך חלילה, דאס רעדעלע א דריי אויף צוריק, איז איין אומ־גליק יאגט נאך דעם צווייטן.

ס'איז מיר נאך ווייניק געווען מיין אייג־נענע צרה מיט חוטניקן, האט מיר גאט צוגעשיקט א פרעמדע; מיט אמאל הער איך א טעלעפאן קלונג: — ווער רעדט דאס? — פרעג איך צעשראקן.

— דאס בין איך, פרוי זינגער, — ענט־פערט מיר א פרויען שמים. — האט רחמ־מנות מענדל, קומט באלד צולויפן, ס'האט געטראפן ביי אונז א שרעקלאכער אומ־גליק, קומט שנעל, ראטעוועט! — און זי האט גלייך אפגעהאקט.

כאטש איך בין אליין געווען פארטרוי־קען אין אייגענע צרות, דאך דערהערנדיק אז מיין שכן, דוד זינגער, פון גאנענטן דארף, האט עפעס געטראפן אז אומגליק, איז דאס געווען פונקט ווי מיין אייגענע צרה; דוד זינגער און זיין פרוי, זיינען גע־ווען, ווי מיינע לייבלאכע פריינט. איך האב זיי נאך געקאנט פון די יונגע יארן, איך האב געהוליעט אויף זייער חתונה, און שפעטער האב איך זיי געהאלפן שטעלן זיך אויף די פיס, אומעטום פארשאפט זיי קרעדיטן. ער, דוד איז געווען א גרויס־סער בריה, און א גרויסער סוחר פון תבו־אה און אקסן. ער האט געהאלטן אין זיין דארף א גרויסע קראם, וואס זיין ווייב האט אנגעפירט. מיר פלעגן זיך אפט צור־זאמענקומען אין געסט, געלעבט ווי צוויי גוטע ברידער, דאריבער ווען זי האט מיר איצט אפגעקלונגען דורכן טעלעפאן, האב איך גלאנג ניט געקלערט, איך האב איינגע־שפאנט מיין קראעטקע אין געפליגן ווי א פייל פון בוינן.

אין דארף איז פונקט דעם טאג געווען א גרויסער מארק, צוקומענדיק צו זיינגערס הויז האב איך שוין באמערקט, אז ארום איז נעשטאנען א אויפגערעגטער המון. בין איך אריינגעלאפן אינווייניק, און איך האב גלייך דערזעען: אין מיט'ן קראם אויף דער ערד איז געלעגן א פארבלוטיק־טער גוי, מיט א צעריסענעם פנים, פון וואנען, ס'האט געשטראמט בלוט, און רע־וועט אויפ'ן קול.

די גויאים שטייען ארום אים צעקאכטע, און וואַרט אויפ'ן סטאנאוואי פריסטאוו, וועלכן מען האט גלייך אריינגערופן. איך פרעג: — וואס האט פאסירט? — דער־ציילט מיר די פרוי זינגער, ווי אזוי עס איז געשעען: דער גוי האט עפעס וואס גע־קויפט, געגעבן א פאפירענע פינף רובל, ווען איך האב אים אריינגעגעבן די רעש־טע, האט ער אנגעהויבן שרייען, דאס ער האט מיר געגעבן א צען רובלדיקע. איך האב געשווארן, אז עס איז געווען נאר פינף רובל, האט זי אנגעגרייפן גרויאנער באציען מיט אלערליי זלזולים און אויסרופן: זשידי מאשעניקי! בלוט־צאפערס! ביי זיינע סקאנדאלן איז אריינגעקומען מיין מאן, ער האט זיך ניט געקאנט באהערשן און אים אראפגעלאזן אזא אומגעלומפערטן פאטש, אז דער גוי האט זיך איבערגע־קערט, און געפאלן מיט'ן פנים גלייך אויף אן אפענע קעסטל טשוועקעס.

איך כאפ א קוק אויפ'ן גוי און ס'כאפט מיר אן א שרעק; קיין סמן פון קיין מענש־לאך פנים, איין אויג איז איינגאנצן אויס־געלאָפן, ער ליגט אין א קאלוזשע בלוט.

מיין שכן דוד, זעענדיק ווי הונדערטער גויאים האבן זיך געגומען אריינרייסן אין קראם, האט ער זיך פארבאהאלטן. די סכ־נה איז געווען זייער גרויס, ס'האט נעהאל־טען ביים אויסברעכן א פאנראם אויף אלע אנגעפארענע אידן אויפ'ן גרויסן מארק, אזוי ווי דער סטאנאוואי פריסטאוו איז מיינער א גוטער פריינט, האב איך זיך ארויסגע'ננב'עט פון שטוב, און געלאפן אים אנטקעגן אויפ'ן ווג. אז כ'האב דער־הערט דאס גלעקל פון זיין פאיעטאן קלינ־גען, האב איך זיך מוסר נפש געווען און אריינגעשפרונגען צו אים אין פאיעטאן, און גלייך אריינגעוואָרפן א פינף־און־צוואנציקער און א זאג עטאן: — אוואו־לוואוויטש, זע, מיין פריינט זאל ניט האבן קיין צרות. — נר זאל אריסגיין ריין. איך וועל דיך גאנץ פיין באפרידיקן. דער סטא־נאוואי האט מיר געענטפערט מיט א שמייכל: — לאדנא, פיקאוו, — און אזוי איז טאקע געווען: ביים צוויישפטעלן דעם פראטאקאל, האט ער נאר אויפגענומען די ערות וואס האבן געגרעדט גוט'ס פאר זיינ־ערן און די וואס האבן געגרעדט שלעכט, האט ער אינגאנצן ניט פארשריבן. גלייך איז געווארן ארויסגערופן א דאקטאר, מען האט דעם גוי ארומגעוואשן, פארבאנדא־זשירט, און אוועקגענומען פון קראם. דער פריסטאוו האט שוין אויבערגעווארט דעם גאנצן טאג ביז שפעט אין אונט, ווען דער גאנצער מארק איז שוין געווען צעפארן.

מיר האבן זיך דערפילט גליקלאך, וואס די "דיעלא" איז ניט צוגעקומען צום סליע־דאוואטעק, דעם שונא ישראל, (דעם גלח'ס א גוטער פריינט) און בלויז פארבליבן אין די הענט פון מיין פריינט דעם סטאנאוואי פריסטאוו.

און בשעת מעשה, האב איך מקנא גע־ווען מיין פריינט זינגערן, וואס ער האט נאך דערווייל אפגעשניטן גוט, און איך האב געטראכט: הלואי וואלט איך שוין אזוי געהאלטן מיט מיין צרה.

צו מיין שונא, דעם גלח, איז צוגעקר־מען נאך א ווייטכיקער געווינס אין זיין שנאה צו מיר: יערן זונטאג אין קלויסטער האט ער אנגעהויבן שטארקער צו אניטי־רען, פון זיין מויל האט זיך נעגאסן פער און שוועבל אויף מיר און אויפ'ן גאנצן כלל ישראל.

— זעט, — האט ער אויסגעשריען מיט זיין באסאווער שטימע, — זעט ווי מיר האלטן שוין אין אונזער גרויסער מאמע־רוסלאנד! אידן שלאגן אונזערע פרא־וואסלאוונע קריסטן, אז קיין שום רחמנות, פראנטער אין פריי פאר א אוינן פון טויי־ענטער רוסן, און איך פראוואסלאוונע קוקט זיך צו גאנץ רואיק און שווייגט? ווען וועט איר שוין קומען צום שכל? — שרייט ער אויס מיט גיפט. — ווען? ווען? וועט איר שוין מאכט אן ענדע מיט אונ־ערע שונאים, אט מיט די בלוט־צאפערס!

זיינע פייערדיקע רייד האבן גענומען טיפער אריינדרייגען אין די הערצער פון אלע זיינע צוהערער; און אין דער גאנצער פאראפיע, איז די לופט געווארן אנגעפילט מיט פאנראם שטימונג.

(פארטזעצונג — פרייטאג)

מיט צוואנציק יאר צוריק זיינען אידן אין מאראקא באהאנדלט געווארן ערגער ווי שקלאפן

פון ח. שאשקעס

נאך מיט צוואנציק יאר צוריק, — ד. ח. שוין דאן, ווען ביי אידן האבן עק־זיסטירט פאליטישע פארטייען, א רייכע פרעסע, רעפרעזענטאנטן פון כמעט אלע פארלאמענטן אין דער וועלט, — זיינען די אידן פון מאראקא געווען איינגעשלאס־סען אויף דער נאכט אין די שטיינערנע מויערן פון דעם "מעללא" (געטא). ביי דער טיר פון דעם געטא איז געשטאנען א וואך פון באוואפנטע זעלנער פון דעם סולטאן, וועלכע האבן גערארפט אפהיטן אז קיין איד זאל זיך ניט ארויסרעכאפן אי־בער די טויערן אדער וועגן פון דער גע־טא נאכ'ן פארנאכטיקן שליסן פון די טויערן, אז קיין איד זאל ניט ארויסגיין ביי־טאג אנגעטאן אין די שיך אדער סאנ־דאלן, נאר דורכאויס בארויעס און נאר אין שווארצן געקליידעס, כדי מען זאל אים ניט צענויפמישן מיט די גלויבי־קע . . .

נאך מיט צוואנציק יאר צוריק האט א איד אין מאראקא ניט געטארט רייטן אויף קיין פערד, ווייל צו נאכט איז א פערד, אז מען זאל אויף זיין רוקן דער־לויבן צו רייטן א שמוציקע באשעפענישן, ווי ס'איז א יהודי, און ווען מען איז א אידן באפאלן, האט ער זיך ניט געטארט פארטיידיקן, ווייל פאר אויפהויבן א האנט אויף א מוסלימאנער, האט געדראהט טויט שטראף, און בעת אז אומגלוק, און בעת א יום־טוב פלעגט מען זיך אריינרייסן אין דעם "מעללא" צינדן, שענדן, רויבן, מאר־דען, ווייל א איד האט געהייסן "רזימ־טי" (פאדאטקעס צאלער) און אלס אזעל־כער איז ער נאר פארהעלטנ'מעסיק טאַ־לערירט געווארן.

און איצט, שפעטער מיט צוואנציק יאר, בין איך אריבערגעטראטן די טויע־רען פונ'ם "קעללא" אין דער אור־אלטער פעז, אין דער שטאט פון די מאראקאני־שע סולטאנען און הייליקע, אין דער שטאט פון דעם אלפס (ר' יצחק אלפסי) און דעם רמב"ם אין זיין יוגנט; פראנ־צויזישע באמבעס האבן צעשמעטערט די וואר פון דעם סולטאן ביי די טויערן, פארצאנזישער דינאמיט פון 1911-1912 האט געגעבן פרייהייט אונזערע מאראקא־נער ברידער און פראנצויזיש מיליטער האט אויף די שפיצן פון דעם באגאנ־טען געבראכט גלייכבארעכטיגונג די קרוב צוויי הונדערט טויזנט אידן, וואס באַ־וואוינען די געטאס פון פעז און קאזאב־לאנקא, פון מאראקעש און מאנאדאר, פון סאלא און מאזאגאן.

אלץ וואס עס לעבט און פיבערט מיט האפענונג האט זיך ארויסגעריסן פון אי־בער די טויערן פון דער "מעללא", אראפגעוואָרפן די שענדלאכע שווארצע פעסקעס און שווארצע פעלעריינעס, — דעם סימן פון קנעכטשאפט, — און גע־פלאסטערט אספאלט נאסן, און געבויט באקוועמע הייזער און געפלאנצט גערט־נער, און אויפגעשטעלט מאדערנע גע־שעפטן און געשאפן שול, שפיטאל און קינדער היימען. ס'זיינען אויפגעוואקסן, אז אין גרעסטן טייל דורך אידן געבויט, די נייע קווארטאלן פון קאזאבלאנקא, פון ראבאט, טאנזשער און טעטואן און א קאנסידיק לעבן אויף נייע יסודות האבן אנגעהויבן פירן א געוויסער טייל פון אונזערע ברידער.

די גרעסטע העלפט אבער איז נאך גע־בליבן פרייוויליק אין די עננע, דומפיקע און ארימע נאסן פון דער געטא, האט פארהייליקט די טראריציאנאלע אלט־אי־דישע הלבשה, וואס האט געדארפט דינען אלס "געלע לאטע", האט קאנסערווירט די בארבארישע שפראך און א ייִדיש וועלדע מאראקאנישע מנהגים און איז נאך גע־בליבן א שטיק "עקזאטיק" פאר'ן ריי־זענדן. מיט א ווייטאג אין הארצן דער־צו פארן דיינקענדיקן אידישן טוריסט.

אינ'ם "מעללא" פירט מיך אריין א יונג אידיש בחור'ל, א געענדיקטער שי־לער פון דער "אליאנס שול". די איינ־ציקע געזעלשאפט, וואס האט ווירקלאך עטוואס ממשות'דיקס אויפגעטאן פאר דער אידישער בילדונג אויף דעם אריענט.

די שמאלע פיר שטאקיקע הייזלאך, צוויי פענסטער די ברייט, מיט די אראפ־געלאזטע פארהאנגען, צוליב דער גרויסער היץ, זיינען באוואוינט פון א געריכטער אידישער באפעלקערונג.

דאס ערשטע הויז ביים אריינגאנג אין דער געטא איז דער אידישער טריבונאל — א אינסטיטוציע וואס באשטייט פון דריי רבנים, באצאלטע דורך דער רעגי־רונג און וועלכע האט די פרוילעגיע צו פארנעמען זיך נישט מיט עניינים פון חתונות און גט'ן, נאר אויך מיט אלע אנ־דערע געריכטלאכע און פינאנציעלע ענ־יניס, וועלכע קומען פאר צווישן אידן. דאס האבן איינגעפירט די פראנצויזן, גע־בענדיק דעם אידישן טריבונאל רעכט פון עקזעקוציע און שטראף.

זיצן דריי רבנים, ווייסע ווי טויבן, מיט פארביקע טורבאנען אויף די קעפ, ווי מיר זעען דאס אויף די בילדער פון דעם רמב"ם. זייערע פנים'ער שיינען מיט אזא קלארקייט און דורזיכטיקייט, וועלכע איז אזוי כאראקטעריסטיש פאר די ריינע אפצווייגונגען פון אונזער ראסע; די גע־לעכטער בעטן זיך פשוט אויף א לייוונס פון א רעמבראנדט אדער ראפאעל; און לעבן די רבנים שטייען פאליציאנטן, וואס היטן אפ די באשולדיגונגס בנאקס, אויף וועלכער ס'געפינט זיך איצט א מאן, וואס האט געשלאגן און צעבלוטיקט זיין פרוי.

איך וויל ניט שטערן דעם משפט, וואס ווערט געפירט אויפ'ן באַרבארישן דיא־לעקט און ווערט מיר איבערזעצט דורך מיין יונגן באגלייטער.

אבער דער ראש הרבנים באמערקט מיך, אינפארמירט זיך וועגן מיר און נאכהער באגריסט ער אונז אין א ספר־דישן העברייאיש, איינלאדנדיק צו דעם טיש.

דער אורטייל אויפ'ן מאן וואס האט געשלאגן דאס ווייב, — דריי טעג ארעסט, — ווערט גלייך אריינגעטראגן אין א פראטאקאל בוך געשריבן אין אראביש מיט העברייאישער שריפט. דער פאלי־ציאנט פירט אוועק דעם באשולדיקטן ביי א גוואלדיקן טומל פון זיין משפחה, — און עס אנטוויקלט זיך א געשפרעך ביים טריבונאל־טיש מיט'ן פרעמדן אורח. דער ראש הרבנים הייסט מנשה בן בנימין מיימונידעס און איז פון דער מיוחס'די־קער פאמיליע אין פעז, וועלכע שטאמט פון רמב"ם.

ער זיצט די פיס אונטער זיך אין ווייר־סע סאקרפעטן מיט'ן מאראקאנישן אר־דען "אויאיבאס אלואיטא" אויף דער ברוסט און מיט א באדייטנדער שווערי־קייט, פארבייסנדיק דעם "שין" אויף א "סין", — דערציילט ער מיר אין העב־רייאיש אביסל וועגן זיין עדה. די איבעריקע צוויי רבנים נעמען א שוואכן אנטייל אינ'ם געשפראך, ווייל זיי דערן נאר אראביש און שפאניש, אבער נאנץ קנאפ העברייאיש.

דער אלטער רב זאגט: "א, איצט, אונטער דער געבענשטער ממשלה פון פראנקרייך זיינען מיר שוין פארעכנט פאר מענשן און האלטן אונזער קאפ אויפ־געהויבן. אויף די מוסולמאנער באציען זיך שוין צו אונז נאנץ אנדערש און מיט אכטונג, ווי לאנג נאך זיינען מיר געווען די קנעכט פון זייערע הינט. און דו זעסט מיין זון, — דארט אין דער ווייטקייט די פון פראנקרייך האט נאך נישט דערגרייכט און ווילדקייט קאנקורירט דארט מיט פאר־נאטישער גרויזאמקייט.

דער רב דערציילט פון די אידן, וואס א טייל פון זיי לעבן אין גרויס רייכקייט אויסער די טויערן פון די געטאס און טר־ען נישט אלץ, וואס זיי דארפן פאר די ארמע בריידער אינ'ם "מעללא", מען איז שוין מער ניט פרום אין רייניקייט, מען דינט אנדערע געטער און מען האט שוין פארגעסן אז ס'איז נאר קיין דור נישט אריבער פון דער צייט פונ'ם הינטישן לע־בען, הריגות און גזירות. און דאס זיינען דאך די קינדער פון די ערשטע אידן, וואס האבן דא איינגעוואנדערט נאך פאר דעם חורבן בית־שני און וועלכע האבן זיך נאר טייל־ווייז געמישט מיט די גוי־ספרד, וואס זיינען אנטלאפן פון דער אינקווזיציע.

דער רב קרעכצט מיט'ן אלטן אידישן שטייגער און מיט אים קרעכצן אויף מיט די אנדערע צוויי טריבונאל מיטגלידער: "נייע צייטן קומען, נייע ווינטן בלאזן, — און איין גרויסער גאט זאל העלפן זיין ארים פאלק".

און דער רב פרעגט מיך, צו מיין גרויס איבעראראשונג וועגן פאליוויף פון דער פייערונג פון דער לובלינער ישיבה, וואו מלכים און שררות האבן זיך באטייליגט און אידן ווי זאמד פון דער ערד . . .

איך באוואונדער די רעקלאמע־פייאיקייט, וואס האט דערגרייכט אזש אין ווייט פעז, אבער אי דפאס צו מיין ענטפער צו דער' סביבה, אין וועלכער איך געפין זיך און די רבנים בלייבן באפרידיקט.

צוליינדיק די האנט צום קאפ און הארצן געזעגענען מיר זיך מיט'ן טרי־בונאל, און אלס ספעציעלן צייכן פון גאסטפריינטלאכקייט באקומען איך אן איינ־לארונג אויף דעם שבת מיטאג אן דער הויז פון דעם רייכן רב'ס איידעם, יהו־דה הכהן, וועלכער איז זיך מתיחס צום רבינו סעריה הגאון.

שפעטער באזוכן מיר דעם אידישן מאניסטראט פון פעז, וועלכער איז דער איינציקער אין דער וועלט אויסער די גרעניצן פון ארץ־ישראל.

דאס איז אן אינסטיטוציע פון דער געוויילטע מוניציפאליטע מיטגלידער אונטער'ן פארזיץ פון דעם מאראקאנישן אינקווזיציע.

דער רב קרעכצט מיט'ן אלטן אידישן שטייגער און מיט אים קרעכצן אויף מיט די אנדערע צוויי טריבונאל מיטגלידער: "נייע צייטן קומען, נייע ווינטן בלאזן, — און איין גרויסער גאט זאל העלפן זיין ארים פאלק".

אין דער רב פרעגט מיך, צו מיין גרויס איבעראראשונג וועגן פאליוויף פון דער פייערונג פון דער לובלינער ישיבה, וואו מלכים און שררות האבן זיך באטייליגט און אידן ווי זאמד פון דער ערד . . .

איך באוואונדער די רעקלאמע־פייאיקייט, וואס האט דערגרייכט אזש אין ווייט פעז, אבער אי דפאס צו מיין ענטפער צו די' סביבה, אין וועלכער איך געפין זיך און די רבנים בלייבן באפרידיקט.

צוליינדיק די האנט צום קאפ און הארצן געזעגענען מיר זיך מיט'ן טרי־בונאל, און אלס ספעציעלן צייכן פון גאסטפריינטלאכקייט באקומען איך אן איינ־לארונג אויף דעם שבת מיטאג אן דער הויז פון דעם רייכן רב'ס איידע

דאס קינד פון זינד

די געפאלנסטע מענשן און די העכסטע אידעלע געפילן ווערן ארויסגעבראכט אין דעם דאזיקע מערקווירדיקן און העכסט שפאנענדן ראמאן.

פון א. ד.

(פארטזעצונג)

זי האט טריאומפירט, די שענדלאכע פרוי. חנה האט דאך ניט געהאט קיין פארדאכט אז זי האט איצט געטרונקען פון דעם שרעקלאכן באטויבונג טראנק, וואס איז געווען ארייגעמישט אין דעם זאפט פון דער פודינג?

מער האט שוין די גרויען הענדלערן ניט געהאט וואס צו טאן ביי חנה'ן אין צימער. זי איז געווען זיכער, אז זי האט דערגרייכט איר ציל און זי האט באלד פארלאזן דעם צימער.

א פאר בארדערקעס זיינען נאך אריינגעקומען, און זיי האבן פארבראכט מיט חנה'ן א ווײַלע, דאן זיינען זיי אויך ארויס און זי איז געבליבן אליין.

ניט מרס. מערכענטאל און די אומגליקלאכע פרויען צימער פון איר שאנדע הויז האבן געפרובט איינרעדן חנה'ן, אז זי זאל זיך באטייליגן אין דער ווײַסטער הוליאנקע פון ביינאכט. און צו וואס האבן זיי עס געדארפט?

דאך ניט געדארפט אויסגעשטעלט ווערן פאר א שאו, עס איז דאך שוין געווען א קאסטאמער אויף איר קערפער. דער אלטער שארלאטאן מר. יעגמאן.

א שטונדע נאך א שטונדע איז אוועק. פון ווייטן האט זיך שוין אנגעהויבן הערן דער באקאנטער טומל פון די ווילדע הוליאנקעס. די שמוציקע לידער, דער גראבער און טירישער ברום פון די מענער און דאס לאכן און כיקן פון די ווייבער.

חנה, וועלכע האט נאך געדיינקט די ווארנונג פון דער אומגליקלאכער בעקי'ן, אז זי זאל זיך ניט אויסטאן, איז געזעסן ביים טיש און האט געבלעטערט א בוך, וואס מרס. מערכענטאל האט פאר איר איבערגעלאזן צום צייט פארטרייב.

אבער אס בוך האט איר ניט אינטערעסירט און זי האט עס ניט געלעזן: זי איז פיל מער געווען געשפאנט אויף יעדן גערויש, וואס זי האט געהערט פון דרויסן, דען זי האט געציטערט פאר דעם אויגנבליק, ווען דער אויסוואורף, דער אומגליקלאכע חנה האלפערן האט מר. יעגמאן וועט אהער אריינקומען.

ווינּיפּעגער וואוילטעטיקע ארבעט מוז אנגעהאלטן ווערן

זאל זיך עס נאר אפשטעלן אויס מאנגל אין געלט. וואלטן די ליידן פון טויזנטער קרייאנק קינדער, אומגליקלאכע מענער און פרויען, קראנ־קע, בלינדע און פארקריפלטע מענשן געווען אומבארעכנלעך.

די הומאניטארע ארבעט פון די דאזיקע וואוילטעטיקע אינסטיטוציעס מוז פארגע־זעצט ווערן צו ברענגען הילף צו די ליידנדע פון יעדן גלויבן און נאציאנאליטעט.

היינטיקס יאר רופט די גרעסטע נויט פאר גרעסערע שטיצע — ניט ווייניקער ווי $200,000.

ווינּיפּעג קאמיוניטי פאנד

אדמיניסטרירט ביי דער פעדערירטער בודושעט באורד

אינקארפארירט

האנדלט איצט!

באקומט צוויי מאשינעס

בלויז אייער צאבראכן־פאטער צייט באצאן און די "מהאר אדשוטערי"ווּאשער" און "ראטעטער ספיד אייראנער" לאנגע פאר א גוטן וואשער אליין.

טעלעפאנירט אונז פאר א דעמאנסטראציע

$5.00 איינצאלן

קליינע קוויארליע שטאנדען

WINNIPEG ELECTRIC COMPANY

511 SELKIRK AVENUE

Power Bldg. St. Boniface St. James

א שנעלער מיטל צו ענדיקן די שמערצן פון דער בייבי

"ווי אנדערע יונגע מוטערס, האב איך זיך געזארגט יעדן מאל ווען די בייבי האט געוויינט", האט געזאגט א פרוי פון סי־ראקיוז, נ. י. "עטלאכע מאל ווען דאס קינד איז געווען פארשטאפט און אומרואיק, האב איך פרובירט קאסטאר אויל, זי האט עס אבער ניט געקאנט פארנעמען. אונזער דאקטאר האט מיר געזאגט צו פרואוון פלעטשער'ס קאסטאריא ווייל עס איז אומשעדלאך און בייבים גלייכן דאס. דאס האט געמאכט א סוף צו מיינע זארגן און וינט דאמאלסט האב איך עס גענוצט פאר אלע מיינע קינדער". קאסטאריא פאר־פעלט קיינמאל ניט צו שטעלן צופרידן מוטערס צוליב דעם שנעלן סוף וואס עס מאכט צו קראנקהייטן פון בייבים און קינדער, אזעלכע ווי, קאליק, פארשטאפונג פארקילונגען און א. וו. דאס איז די אור־זאך פארוואס עס פארקויפט זיך אזוי פיל און איר פאפולאריטעט. ווי אלע גוטע זא־כען־ווערט עס נאכגעמאכט, אבער ריכטי־קע קאסטאריא — דעה פון ריינע־גרינצייג פראדוקט — טראגט שטענדיק די פלע־טשער אונטערשריפט.

אומזיסט האט די אומגליקלאכע גע־האפט צו קריגן א וועלכע ס'איז וואפן, מיט וועלכן זי זאל קאנען באגיין זעלבסט־מארד, ווען עס וועט פאר איר ניט בלייבן קיין אנדער מיטל ווי אזוי זיך צו ראטעווען פון שאנדע.

אומזיסט האט זי דערווארט צו גע־פינען עטוואס, וואס זאל איר געבן די מעגלאכקייט צו פארקירצן איר לעבן, אויב דאס וועט זיין נויטיק צו ראטעווען איר ערע. די אלטע פרויען הענדלערקע האט איר, ווי עס איז געווען קלאר, אי־בער איר שטארק געוואכט, און פאר דער אומגליקלאכער איז איצט געבליבן ניט מער ווי אירע אייגענע האר.

און זי איז געווען פעסט ענטשלאסן זיך צו דערווערגן מיט אירע אייגענע לאנ־גע צעפּ, אויב זי וועט זיין אין דער גע־פאר בארויבט צו ווערן פון איר מיידל־שער ערע.

אבער מערקווירדיק — אלע מאל אין דער דאזיקער צייט פלעגט זי זיך פילן מיד און עס פלעגט איר ציען צום שלא־פען. יעדע נאכט, פונקט אין דער דאזי־קער צייט, איז זי געוועזן געוואוינט אויפ־צוזוכן איר געלעגער און איינשלאפן.

היינט אבער האט זי ניט געפילט קיין שפור פון מידקייט, און דאס איז געווען ניט דער שרעק פאר מר. יעגמאן, וואס האט פארטריבן דאס געפיל פון מידקייט פון איר, נאר האט אויך געמוזט זיין עט־וואס אנדערש.

זי האט געפילט אין אלע אירע גלי־דער א זאנדערבארע אויפרעגונג, וואס איז איר ביז איצט געווען גאנץ פרעמד.

עפעס א קיצלדיקער געפיל איז ארומ־געלאפן איבער איר הויט און עס איז איר געווען, אזוי ווי איר בלוט פליסט אין די אדערן שנעלער ווי אימער.

אין דער זעלבער צייט האט זי דער־פילט אין הארצן אן אומבאקאנטע און א זיסע ביינקעניש, און די ברוסט האט זיך איר שטארקער געהויבן און די אויגן האבן העלער געלויכטן.

זי האט זיך אויפגעהויבן און זי האט צוגעדריקט איר הייסן שטערן צו דער קי־לער שויב פון פענסטער.

אבער דאס האט ניט פיל געהאלפן. די היץ, וואס האט זיך פאנאנדערגעגא־סען אין איר קערפער איז געווארן אלץ שטארקער, דאס פייער אין איר ברוסט האט געפלאקערט אלץ מער.

און איצט איז פאר אירע אויגן אויפ־געשוואומען דאס בילד פון איר געליבטן מענדל. פון דעם יונגן מאן, וועלכן זי האט איבערגעלאזן אין דער אלטער היים מיט דער האפענונג, אז זיי וועלן זיך באלד ווידער צוזאמענקומען, און עס איז איר באפאלן א טיפע ביינקעניש צו אים, אזוי שטורמדיק און אזוי מעכ־טיק, ווי זי האט עס נאך קיינמאל ניט געשפירט.

עס האט זיך איר געדאכט ווי ער נעמט זי ארום, ווי ער דריקט זי צו זיך און ווי ער קושט איר, און דאן האט זי געפילט ווי זי ווערט רויט, און ווי א ציטער לויפט דורך אירע אלע גלידער.

פארשעמט האט זי אראפגעלאזן דעם קאפ.

—וואס זיינען דאס פאר א געדאנקען? ווי קומט עס צו איר? וואו בלייבט די ריינקייט פון אירע געפילן, מיט וועלכע זי האט ביז איצט שטאלצירט. און פאר וועלכע זי האט געקעמפט?!

זי, זאל האבן אזעלכע געדאנקען!

און זי איז אויפגעשפרונגען — איז צוגעלאפן צום טיש און זי האט אויסגע־טרונקען א גלאז קאלטע וואסער.

עס איז געווען אומזיסט.

און וויפיל זי האט געקעמפט מיט זיך אליין — די פארשטעלונגי וואס האט איר געמאכט גליען פון שאנדע און וואס איז איר אין דער זעלבער צייט געווען זיס האט זיך אלץ ווידער צו איר צוריק־געקערט.

זי האט זיך אראפגעלאזן אויף איר בע־טעל און זי האט זיך מיט ביידע הענט אריינגעגראבן אין אירע האר.

זי האט געפרובט ארויסרופן א ווילדע גרימצארן קעגן זיך אליין, אז עלנטע און אומגליקלאכע מיידל איז זי, פאר־לארן איר מוטער, אפגעריסן פון איר היים, פארפירט אין א הויז פון שאנדע און איר קריכן אין קאפ אזעלכע זינדי־קע געדאנקען וועגן פארגעניגן פון ליבע!

אבער אויך דער דאזיקער געמאכטער גרימצארן האט איר ניט געהאלפן, זי האט געפילט א פארצערנדן גלוסט אין איר הארצן און אויסשטרעקנדיק אירע ביידע הענט האט זי געמורמלט:

— מענדל, מענדל! קום צו מיר! פילסטו ניט ווי איך בינק נאך דיר!

אבער וואס באדייט דער דאזיקער פלוצלומדיקער ליבעס פייער אין איר האר צען? א שרעק איז איר פלוצלונג בא־פאלן. זי האט אנגעהויבן צו באגרייפן, אז עפעס איז דא מיט איר ניט גלאט, אז עפעס איז דא מיט איר געשעען און זי האט זיך דערמאנט אן בעקי'ס ווא־רנונג. יא, דאס איז דער שרעקלאכער לי־בעס געטראנק, דער שווידערלאכער מיטל וואס ווערט באנוצט אין די גרויסע הייזער פון שאנדע צו באטויבן די אומגליק־לאכע מיידלאך אום זיי צו רייצן, עס [illegible]

די דאזיקע אנטדעקונג האט דער אומ־גליקלאכער אזוי שטארק אויפגעשוידערט, אז דאס געפיל פון שרעק האט אפגע־שוואכט די ווירקונג פון דעם באטוי־בונגס מיטל. זי האט איצט געפילט ווי זי ווערט גלאסענער און ווי דער פיבער גייט לאנגזאם אריבער. דאך האט זיך נאך דאס הארץ געצאפלט אין א געהיימער ביינקעניש און אין דעם גלוסט נאך ליבע, אלס די טיר האט זיך פלוצלונג געעפנט און מר. יעגמאן איז אריינגעקומען.

חנה איז געלעגן אויף איר בעטל, אי־רע באקן האבן נאך געברענט פון דער פריערדיקער אויפרעגונג, אירע אויגן זיי־נען אין א האלב דרעמל געווען געשלא־סען אונטער די לאנגע זיידענע ברעמען און די ברוסט האט זיך שטורמיש געהוי־בען.

ביי דעם שארלאטאן האט דאס בלוט אנגעהויבן זידן.

ווירקלאך אזוי שיין און אזוי פארפירע־ריש האט ער נאך קיינמאל געזעען אין א פרויענצימער.

ער האט נאך איבערהויפט קיין מאל ניט באגעגנט א פרוי, וואס זאל זיך קא־נען פארגלייכן אין ליבלאכער, און רי־רענדיקער שיינקייט מיט חנה'ן און זיין אויפרעגונג איז געווען אזוי גוואלדיק, דאס ער האט קוים געהאט די קראפט אראפצווווארפן פון זיך די הוט מיט דעם מאנטל, און אזוי ווי פאר'שיכור'ט איז ער געפאלן אויף די קני פאר דער האלב דרעמלדיקער חנה'ן, וועלכע איז איצט מיט שרעק אויפגעשפרונגען פון איר בעט.

— חנה, — האט ער געמורמלט מיט א הייזעריקער שטימע און זיינע אויגן האבן געברענט אין ווילדן באגער, — חנה, זיסע, טייערע, זע, איך בין דא ביי דיר!

און ער האט איר געוואלט אומארמען.

אבער חנה, וועלכע האט אים אנגע־קוקט מיט ווייט אויפגעריסענע אויגן פון שרעק האט אים א שטויס געטאן און זי איז אנטלאפן צו דעם אנדערן ברעג פון דעם טיש.

— גייט! — האט זי געשריען, — וואגט מיך ניט אנצורירן, שורקעס וואס איר זייט, אויב איר ווילט באנוצן ברו־טאלע קראפט קעגן אן עלנטער און הילפ־לאזער מיידל: אבער איך זאג אייך, אז אפילו מיט אייער טייוולשן באטויבונגס מיטל וועט אייך ניט געלינגען מיך ארונ־טערצושטויסן אין אייער זומפ!

אויף מר. יעגמאנ'ס געזיכט האבן זיך געביטן אלע פארבן. ער האט זיך געפילט אנטוישט, דען די פרויען הענדלערקע האט אים פארזיכערט אז ער וועט ניט האבן קיין שטערונג.

(פארטזעצונג פאלגט)

"העלאו מאמא"

דער קווינס טעאטער האט לעצטן פריי־טאג און שבת, שיר ניט "געפלאצט" פון געלעכטער, ביי דער אויפפירונג פון דער פיעסע "העלאו מאמא", אפערעטע אין 3 אקטן פון איזידאר ליליען.

די בינע איז געגאנגען כאראש, און דער עולם האט זיך זייער אמוזירט און האט הארציק געלאכט. "העלאו מאמא" איז איינע פון די לאכנדיקע שטיפעריי־ען וואס איז געבויט אויף פארפלאנטערנישן און טעות'ן, וואס פאראורזאכן "טראבל" איינעם אדער א צווייטן צד, און דער עולם האט זיך אמוזירט אויפן חשבון פון די פארפלאנטערטע העלדן.

אלץ וואס מען קאן זאגן וועגן דער אפערעטע איז, אז דער פארפאסער האט אין די ערשטע צוויי אקטן דערגרייכט זיין וואונש. ער האט עס געשריבן פאר פאר־וויילונג און דאס קריגט דער עולם אין דער פולער מאס. די ערשטע צוויי אקטן זיינען דעם פארפאסער זייער געלונגען אין יעדן הינזיכט. די טעות'ן לאזן זיך גלויבן, און די טיפן זיינען גאנץ לעבעדיקע. דער פאר־פאסער האט אבער געהאט א קאלאסאלן דורכפאל אין דריטן אקט. וואו עס קומט ביי אים פאר א "תחית המתים", וואס איז "גראם שטראם מאך מיר א לעטניק", און עס קקעפט זיך ניט א ווארט צו א ווארט. מר. מאו"ים קראנער, דער רעזשיסאר פון דער טרופע, וואלט געמאגט דעם דריטן אקט איבערלאזן פאר קינדער צו שפילן "קאמעדיע" ערגעץ אויף א בוידעם.

אפערעטן מוזן ניט געבויט ווערן אויף אינהאלטסקאזיקייטן, און ווען דערוואק־סענע מענשן זיצן אין א טעאטער און זיי זעען אן אויפפירונג, מוז זיך עס ווײי־ניקסטנס עטוואס לייגן אויפן שכל, אדער דער פלאנטער מוז זיין אזוי געלונגען אז דער עולם זאל ניט קאנען אויפכאפן דעם "בלאף". מען זאגט אז מען משפט ניט א גנב דערפאר וואס ער האט בא'גנב'עט, נאר דערפאר ווייל מען האט אים געכאפט. דער דריטער אקט פון "העלאו מאמא" איז אזוי נאריש און אומגלויביק, אז מען האט אים ניט געדארפט זוכן צו כאפן נאר ער האט זיך אליין ארייגעווארפן אין אפ־גרונט פון דורכפאל און אומצוטרוי. א רע־זשיסאר האט א רעכט צו נעמען אויף זיך די פאראנטווארטלאכקייט אויסצובעסערן שרייענדע פעלערן אין פאראנטווארטלא־כערע זאכן, בפרט אויסצובעסערן א פע־לער פון א לייכטער אפערעטע איז פשוט א מצוה...

די אויפפירונג איז געווען געלונגען, און די מוזיק — אפעלירנד.

היימי ראפאפארט האט געשאפן זייער א געלונגענעם טיפ אין דער ראל פון דעם האטעל אייגנטימער. ער איז געווען פאר־טרעפלאך אין דעם ערשטן אקט, ניט שלעכט אין דעם צווייטן אקט (דעם דורכ־פאל אין דריטן אקט, דארף מען צושרייבן צו איזידאר ליליען, ניט צו אים).

זשאנעט פאסקעוויטש האט זייער גוט געשפילט די ראל פון לילי. זי איז געווען מונטער, לעבעדיק און פול מיט פייער [illegible]

מ. ג.

עדמאנטאן

דר. דזשאן ע. וואלקינסאן, דענטיסט
M.D.S., L.D.S.
Phone: Office 24 665; Res. 31 693
520 Tegler Bldg., Edmonton, Alta.

DR. R. C. GHOSTLEY
אסטעאפאטיק פיזישאן און סורדזשאן
Ste. 701 McLeod Building
אלע קראנקהייטן באהאנדלט
Phones: Office 24 541; Res. 82 068
EDMONTON ALTA.

DR. W. A. MORGAN
Dentist
דענטאל פלייטס, "ברידזש ווארק"
איבערן פאנטעדזשעס טעאטער
102 Brown Building, Edmonton, Alta.
Ph. 24 918—Res. 25 487

DR. JOHN F. HARRIS
דער אלטער לאנקער כיראפראקטאר
108 Pantages Bldg. Ph 25 332
EDMONTON

J. ERLANGER
Optometrist
303 TEGLER BLDG.
אויגן עקזאמינירט — ברילן צוגעפאסט
[illegible]

פוס גערוכלאכקייטן

[illegible]
LAMB BROS.
[illegible]
Cor. 5th and Jasper, Edmonton

Mrs. JAMES JONES
[illegible]
CITY FISH MARKET
Phone 22 531 Edmonton

PHOTOS

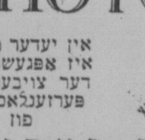

[illegible]

דער פעריזאן

Phone 25 444
פאר אן אפוינטמענט

McDERMID STUDIOS LTD.
10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

[illegible]

LA FLECHE TAILORED CLOTHES

נעשאנאל קליידער

[illegible]

סוטס, פאל קאוטס
אווערקאוטס און טאקסידאס
$23.00

National Clothes Shops
10118 JASPER AVE.
EDMONTON ALTA.

NEW YORK OUTFITTERS, Limited
HARRY FROME, Mgr.
[illegible]
לידיס רעדי־טו־וער
מענער סוטס און קאוטס
אייער קרעדיט איז גוט
Cor. Jasper Ave & 100th St.
Edmonton

EDMONTON

עדמאנטאנער נאטיצן

דר. און מרס. ס. זוועגן, האבן זיך צו־ריקגעקערט אהיים נאך א רייזע פון זעקס וואכן אין די שטאטן. זיי זיינען געווען די געסט ביי זייערע קרובים אין דעטראיט.

* * *

אדעלא פעפערמאן האט דורכגעפירט א "ברידזש" אין איר היים. ראז פעפערמאן און אסתר הענדלער האבן ארויסגעהאלפן.

* * *

דער עדמאנטאנער טשאפטער הדסה גיט א "באלפור" ברידזש און טאנץ, אין תל־מוד תורה, דעם 9טן נאוועמבער.

* * *

דער "אלר פאוקס ברידזש קלוב" האט אפגעהאלטן די ערשטע גיים פון סעזאן, אין דער היים פון מרס. י. וואל. די פרייזן האבן געוואונען מרס. פראטקין און מרס. מ. ב. קאהען.

* * *

דער מוטערס אקזילערי טאנץ און די א. צ. א. דיסקוסיע איז דורכגעגאנגען זייער דערפאלגרייך זונטאג, אין תלמוד תורה זאל. די דיסקוסאנטן זיינען געווען: מא. פינסקי, וואלפי מארגאליס, בערט ראמאל־סאן און ז. הארדין. די לעצטע צוויי האבן געוואונען די דיסקוסיע. די ריכטער זיי־נען געווען: מרס. ה. א. פרידמאן, דר. קאנטאר און מר. א. מילער. נאך דער דיס־קוסיע איז פארגעקומען א טאנץ. די קאנ־ווינערס פון דער אונטערנעמונג זיינען גע־ווען: מרס. מ. ב. קאהען, און מרס. דזש. סטאר; מרס. דזש. הארטיג, מרס. א. פראטקין מרס.ד. קאהען און מרס. מ. שעכטער האבן געהאט דעם אויפזיכט אי־בער דעם רעפרעשמענט בוט.

* * *

אונטער דעם אויפזיכט פון דעם קאונ־סיל פון אידישע פרויען איז דער פריילא־כער טאג און בלומען פאנד פון וועלכן מרס. ה. גארפין איז געווען די פארזיצערין, האבן אפגעהאלטן זייער א סך ברידזש גיימס פאר די אידישע חולאים אין פאנא־קא שפיטאל פאר גייסטיק קראנקע. אין די פאלגנדע היימען איז געשפילט געווארן ברידזש: מרס. ע. ווערשאף, מרס. א. מי־לער האט ארויסגעהאלפן. מרס. א. מילער האט געוואונען דעם פרייז.

אין דער היים פון מרס. דזשא. שמעל־ניצקי, האט מיס פוירל גארפין געוואונען דעם פרייז; אין דער היים פון מרס. ה. גארפין, ארויסגעהאלפן פון מרס. מ. שאו, האט מרס. א. בראדי געוואונען דעם פרייז; אין דער היים פון מרס. פאדערסקי, ארויס־געהאלפן פון מרס. דזש. סטאר, האט מרס. [illegible]

* * *

[illegible]

* * *

[illegible]

עטאבלירט 1886

JACKSON BROS.
דזשועלערס, וואטשמייקערס און דייאמאנד סוחרים
עגגרייווערס
9962 Jasper Ave.
Edmonton - Alberta

איר שפּאָרט 50%
[illegible]
דאלער קלינערס
11217 JASPER AVE.
PHONE 23 513

EDMONTON RUBBER STAMP CO. Limited
[illegible]
10037-101A AVE.
PHONE 26 927 EDMONTON

עדמאנטאן

צוויי גוטע פלעצער צו שטיין ווען אין עדמאנטאן, אלטא
ראיאל דזשארדזש האטעל
רייטס $1.50 און העכער
לילאנד האטעל
א היימישע אטמאספערע צו א מיניגום פרייז
רייטס $1.00 און העכער
ה. ע. נאבעל, מענעדזשער

באהייצט אייער היים מיט ווארימער, פיורנעס
[illegible]
NORWOOD SHEET METAL WORKS
9568-111 Ave. PHONE 72385
EDMONTON

בעסטע באדינונג און שטאט
[illegible]
גאז, אויל און גריזעס
[illegible]
Medico Service Station
"Note the Natural Turn"
W. A. LEONARD
Phone 72 436
11052 101st Street, EDMONTON

[illegible]
גאז, אוילס און אקסעסאריס
[illegible]
Garneau Service Station
William Reed, Prop.
8605, 109th St., Cor. 86th Ave.
Phone 32 796
EDMONTON, ALBERTA

טאג און נאכט באדינונג
טעלעפאן 27 535
VETERAN TRANSFER & TAXI CO.
(רעגיסטרירט)
שטאט און קאנטרי רייזעס
H. BRADER, Prop.
Office: 10750 Jasper Ave.
EDMONTON

ווען אייער קאר דארף אטענשאן
[illegible]
CLEATOR'S GARAGE
W. V. E. Cleator, Prop.
Phone 22293
10034-103rd Ave. Edmonton, Alta.

מצבות

[illegible]
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE CO. Limited
10702-101st ST. EDMONTON

National Blend Tea & Coffee Company
Sign of The Big Pot, Opp. The Bay
קאפע
[illegible]

אלצדינג צו בויען א היים
[illegible]
J. C. BUSGER LUMBER CO. LTD.
South Yard 8604-103 Street
West Yard 11004-124 St.
טעלעפאן 22 753

לאמבער און מילארבעט

[illegible]
W. H. CLARK & CO. LTD.
109 St. Edmonton Phone 24 366

עדמאנטאן איינפערקזאם עדמאנטאן

מר. י. באלצאן

[illegible]
טעלעפאנירט צו אים 24 209
[illegible]
מר. א. ווינאגראדסקי, 10141 96טע סט. טעלעפאן 27 336

ברודער מארד

העכסט אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

(פארזעצונג)

ענדלאך האט ער אויסגערופן:
— בעסער אזוי! זאל ער קומען! איך וועל שוין מיט אים פארטיק ווערן!

ער האט אנגעקלונגען. דער ווירט איז געקומען, גראף אלפרעד האט אים באצאלט און געבעטן ער זאל אים ברענגען א קארעטע. אין א האלבע שעה ארום איז ער געפארן אהיים.

די שיינע קראנקע וועכטערן

דער שיינער דזשעק האט זיך פארהילט און פארוויקלט. מען זאל ניט זעען זיין געזיכט און איז ארויסגעגאנגען פון שענק. די געסט אין שענק האבן זיך באמת דער־שראקן, ווען זיי האבן געזעען א פאליסמאן דורכגייען אין דעם שענק. זיי האבן אבער זיך באלד בארואיקט, ווען זיי האבן געזעען אז דער פאליסמאן רעדט שטילערהייט מיט'ן רויטן דזשאן.

אנגעטאן אלס פאליסמאן האט דער שיי־נער דזשעק געקאנט גיין ביי נאכט אין א נעפל אין די גאסן פון לאנדאן, — בייטאג האט ער ניט ליב געהאט צו ווייזן זיך אויף דער גאס.

לוסטיק און פריילאך איז אלזא געגאנ־גען דער שיינער דזשעק אין די גאסן. ער האט אנפאנגס געוואלט גיין צום פרא־פעסאר, וואו ער האט געוואלט פארברענ־גען דעם טאג. דאן האט ער זיך איבערגע־לעגט, ער זאל מאכן א באזוך צו מאדע־מואזעל נאנאן.

— ליבט מיך, — האט ער געזאגט צו זיך אליין, איך קאן ביי איר פארברענגען א טאג. אלנפאלס, דארף איך מארגן פאר־נאכט פארן קיין טשעזוויק.

ער האט זיך געריבן די הענט פאר פרייד וואס ער האט געמאכט א גוטן געשעפט. ער איז איצט געווען זיכער אז ער וועט שלעפן פון גראף אלפרעד גראבע טויזנטער. ער איז אלזא געגאנגען ווייטער, ביז ער איז צוגעקומען צו דער גאס, וואו נאנאן האט געוואוינט. פלוצלונג האט ער זיך עפעס דערמאנט.

— ווי קאן איך קומען צו איר אנגעטאן ווי א פאליסמאן? — האט ער געפרעגט זיך אליין, זי וועט דאך געווים מיך פרע־גען וואו איך האב גענומען די קליידער? פאר וואס האב איך מיך פארשטעלט? און נאך אזעלכע פראגן. די ווייבער זיי־נען נייגעריק און קאנען ארויסציען ביי איינעם די נשמה. דאס טויג מיר ניט. איך מוז צוריק גיין צום פראפעסאר.

ער האט זיך אויסגעדרייט און איז אריינגעקומען אין אן ענג און שמאל געסע־לע ניט ווייט פון דאק. קוים איז ער אפ־געגאנגען עטלעכע שריט, האט ער דער־פילט, אז ער האט ארויפגעטראטן אויף א ווייכער זאך.

— וואס איז דאס? — האט ער אויס־געשריגן.

ער האט זיך אנגעבויגן און האט אנגע־רירט מיט די הענט דעם קערפער פון א מענטשן, וועלכער איז געזעסן אנגעשפארט אן דער וואנט פון א הויז מיט די פיס אויפן טראטואר. דער שיינער דזשעק וואלט זיך ניט געוועז אומגעקוקט און ער וואלט ווייטער געגאנגען, ער האט אבער געפילט, אז דער דאזיקער מענטש גייט אנ־געטאן אין גאנץ פיינע קליידער. אים איז באלד איינגעפאלן אז עס איז מעגלאך, אז דער דאזיקער מענטש האט אין קעשענע געלט אדער א גאלדענעם זייגער, אויף דער גאס האט ער אבער מורא געהאט אים צו באזוכן. עס האט שוין אנגעהויבן טאגן און מענטשן האבן שוין אנגעהויבן צו גיין גע־דיכטער אין די גאסן.

דער שיינער דזשעק האט ניט לאנג גע־טראכט. אין דעם הויז וואו נאנאן האט גע־וואוינט איז געווען א קליינער הויף, וועל־כער האט געהאט א הינטער טירל. מאדע־מואזעל נאנאן האט אים געגעבן דעם שלי־סעל, ער זאל קאנען קומען צו איר ווען ער וועט וועלן.

דאס בעסטע וועט אלזא זיין ער זאל אוועקטראגן דעם דאזיקן מענטשן אין הויף, וואו מאדעמואזעל נאנאן וואוינט, און אט דארט וועט ער קאנען אים באזוכן. ער האט ניט אנג געטראכט, האט גענומען דעם מענטשן אויף די פלייצעס, און איז מיט אים האסטיק געגאנגען צום הינטער הויף. דאס איז געווען גאר ניט ווייט. אין איין־קע מינוט איז ער שוין געווען דארט. האט שנעל געעפנט דאס טירל, האט אנידערגע־לייגט דעם מאן לאנגזאם אויף דער ערד און האט געוואלט אנרייבן א שוועבעלע.

א שטילער זיפץ האט זיך ארויסגעריסן פון דעם האלב טויטן מאנס ברוסט.

ער האט אנגעריבן א שוועבעלע און האט א קוק געטאן אויף דעם מענטשן וועל־כען ער האט געבראכט אהער. דאס איז געווען א גאנץ יונגער מאן, נאך גאר א קינד, אנגעטאן אין רייכע קליידער און צו דער ברוסט איז געווען צוגעשפילעט א צעטעלע.

דער שיינער דזשעק האט אפגעריסן דאס צעטעלע און האט געלעזן פאלגענדעס:
דער דאזיקער יונגער מאן איז גראף גע־ארג טשעזוויק, וועלכן איך האב גערעטע־וועט פון א גרויס געפאר. ווער עס וועט אים געפינען זאל אים אפשיקן אין שלאס טשעזוויק. ער וועט באקומען א גוטע בא־לוינונג".

דזשא ווילסאן

— גראף געארג טשעזוויק! — האט דער שיינער דזשעק אויסגערופן, — ווי קומט ער אויף דער גאס? — דאס איז דאך געווים גראף אלפרעד'ס נעפע! ער קאן מיר צונוץ קומען. אבער וואס טוט מען מיט אים? שיקן אים אהיים? צורופן א קארעטע און הייסן אים אפפירן קיין טשע־זעוויק? — דאס טויג ניט. ער איז האלב טויט. ער קאן נאך שטארבן אויפ'ן וועג — ניין! איך מוז אים האלטן ביז איך וועל געוואר ווערן, וואס מיט אים האט פאסירט. דאס קאן מיר צונוץ קומען צו מיין געשעפט.

ער האט ארויסגעריסן א בלעטל פון א נאטיץ ביכל, וועלכעס ער פלעגט שטענ־דיק טראגן אין זיין קעשענע און האט אנ־געשריבן פאלגנדע ווערטער:
"ליבע נאנאן!
"איך שיק דיר דורך א פאליסמאן דעם דאזיקן יונגן מאן, וועלכער איז פלוצלונג קראנק געווארן. מינטער אים אפ, דערוואר־ים אים און זע, אז ער זאל קומען צו זיך. זאג אבער קיינעם ניט, אז ער געפינט זיך ביי דיר. ער אליין דארף אויך ניט וויסן, וואו ער געפינט זיך. איך וועל שפעטער זיין ביי דיר, וועל איך דיר אלעס דערציי־לען וועגן אים."
דיינער, אויף אייביק,
דזשעק לאבלאן"

מיט די דאזיקע ווערטער האט ער אנ־געהויבן צו קלינגען און האט אויפגעוועקט נאנאנ'ס דינער. זיי האבן זיינען אראפ־געקומען און האבן דערזעען פאר זיך א פאליסמאן.

— נעמט ארויף דעם דאזיקן מאן, וועל־כער ליגט ביי אייך אויפ'ן הויף, — האט דער פאליסמאן געזאגט צו נאנאנס דינער — און טראגט אים ארויף אין שטוב. איר זאלט אויך אויפוועקן אייער ווירטן און איר זאלט איר איבערגעבן דאס דאזיקע בריוול.

מיט די דאזיקע ווערטער האט ער זיך אויסגעדרייט און איז ארויסגעגאנגען פון הויז. די דינער האבן געטאן ווי מען האט זיי געהייסן. זיי האבן אויך אויפגעוועקט מאדעמואזעל נאנאן און האבן איר איבער־געגעבן דעם בריוו. מאדעמואזעל האט גע־הייסן אריינטראגן געארג אין איר שלאף צימער און זי מיט איר קאמער־מעדכען האבן אים אויסגעטאן און אוועקגעלייגט אין איר ריינעם און ווייכן בעט.

מאדעמואזעל נאנאן איז געווען א גוטע, הארציקע פרוי, און האט געטאן אלעס מעגלאכעס אום אפצומינטערן דעם האלב טויטן געארג. זי האט אים איינגעדעקט מיט ווארימע דעקן, האט אפגעוואשן זיין געזיכט, האט אים געריבן די שלייפן מיט אדעקאלאן, און ענדלאך האט ער צעעפנט זיינע אויגן.

— וואו בין איך? — האט ער גע־פרעגט מיט א שוואכער שטימע.

מאדעמואזעל נאנאן האט אים געגעבן א לעפעלע קאניאק, געארג האט עס אראפ־געשלונגען און האט זיך געפילט פיל בע־סער. ער האט דערזעען נאנאנס שיין גע־זיכט און האט געפרעגט.

— ווער זייט איר? ווי קום איך צו אייך?

— רעדט ניט, מיין הער, — האט נא־נאן געבעטן, — טרינקט בעסער עפעס און ווערט אנטשלאפן. איר דארפט זיך אויסרוען.

א ווארימע טאסע קאפע איז געשטאנען אויפ'ן טיש. נאנאן האט זיך אוועקגעזעצט לעבן געארגן אויפ'ן בעט, האט אויפגעהוי־בען זיין קאפ, האט אים אפגעשפארט אויף איר ברוסט. און האט אים געגעבן לעפע־לאכווייס דעם ווארימען געטראנק. געארג האט געטרונקען די ווארימע קאפע און האט זיך געפילט דערקוויקט און באלעבט.

ער האט געוואלט עפעס ריידן, נאנאן אבער האט אים ני טגעלאזט. זי האט אים צוריק אנידערגעלייגט, האט אים ווידער איינגע־דעקט און האט צו אים געזאגט:
— איצט מוזט איר שלאפן.
— געארג האט נאר געקאנט זאגן:
— איך דאנק אייך.
מער האט אים נאנאן ניט געלאזט ריי־דען. ער איז אויך באלד אנטשלאפן גע־ווארן. נאנאן האט אים געזעצט לעבן בעט און האט געוואכט איבער אים. געארג איז געשלאפן רואיק. אויף זיין שיינעם, בלייכן געזיכט האט זיך ווידער געוויזן די געזונטע פארב. נאנאן האט זיך געפרייט, וואס עס איז איר געלונגען צו רעטן א מענטשן. זי איז געזעסן און האט באטראכט געארג'ס שיינעם געזיכט.

(פארזעצונג קומט)

האלט זיך פריי פון פעטקייט — פילט יונג

ניט ווי די מייסטע זאלצן, קרושען איז ניט פשוט אן אפפיר מיטל — אויב דאס איז אלץ וואס איר ווילט וועט יעדער סארט זאלץ מיט יעדן סארט לייבל זיין גוט — אבער איז דאס אלצדינג וואס איר ווילט?

ווען איר נעמט קרושען זאלצן טוט איר ניט נאר בלויז סטימולירן אייערע נערערים, לעבער און נירן צו מאכן פונקציאנירן נאטירלאך און פער־פעקט, נאר איר פארזארגט יעדן אינערלאכן אר־גאן, גלענד, נערוו און פאדים אין דעם קערפער מיט נאטור'ס איינענע רעוויטאליזירטע און ווי־דער יונגמאכנדיקע מינעראלן.

קויפט א פלעשל קרושען זאלצן אין וועלכער עס איז דראג סטאר — נעמט איין־האלבע טיילעפל אין א גלאז הייסע וואסער יעדן פרימארגן פאר ברעקפעסט — פארקלענערט דעם געברויך פון זיסע און פעט פארמירנדיקע שפייזן און מאכט מעסיקע רעגולערע איבונגען — אין בלויז עטלאכע טעג וועט זיך אייער פארשלעפערקייט ענדערן צו אק־טיוויטעט און דאס לעבן ווערט ליכטיקער.

א ווירדזשיניא פרוי שרייבט: "איך האב ערשט אנגעפאנגען צו נעמען מיין צווייטע פלעשל קרושען זאלצן און איך האלט אין פארלירן פלייש — איך האט אויסגעפארשט דעם סוד פון פלייש רעדוקציע".

באקאנטמאכונג

צו אלע מיינע לאנדסלייט און באקאנ־טע אין וויניפעג און אלע קאנטרים. קיין אדווערטייזן ברויך איך ניט, ווייל יעדער קאן מיך ב"ה. נאר אזוי ווי איך האב אי־בערגעמופט קיין וויניפעג פון יארקטאן, סאסק., וואו איך האב דארט געלעבט 8½ יאר אלס שוחט, חזן און ספעציעלער מוהל דורך וועלכער צייט איך האב מהלי געווען מער פון הונדערט קינדער כן ירבו, א חוץ אין דער אלטער היים אן א צאל. אלזא בעט איך אייך מיך יעצט ווייטער פאטרא־ניזירן מיט אלעס אום איך זאל מאכן א לעבן, יבפרט מיט א ברית מילה, צו וועל־כען איך גיב זיך אפ ספעציעל, און צו אלע אנדערע שמחות. ביטע שיקן א פאסט קארטל פאר דער צייט וואס איר ברויכט מיך וועל איך קאנען קומען גלייך אין צייט. מיין וואוינונג אין וויניפעג איז 154 אייקינס סטריט. טעלעפאן 53 591.

מיט פיל רעספעקט,
אייער פריינט און באקאנטער,
ישעיהו סעגאל
שו"ב, חזן ומוהל מומחה

:סענטראל טשורטש:

דאנערשטאג אקטאבער _ _ 30ht

קרייסלער

בילעטן איצט צו פארקויפן
אין וויניפעג פיאנא קאמפאני לימיטעד
טעלעפאן 88 693
$3.50, $3.00, $2.50, $2.00, $1.50
און $1.00.

קיינע ראש סיטס אינם אוונט
פון קאנצערט

סעלעבריטי קאנצערט סעריעס
דירעקציע, פרעד מ. דזשי.

עקספערט עצה
פריי
צו געברויכער פון סטים קוילן

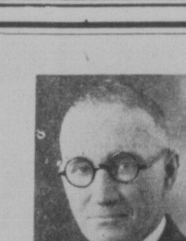

אויב איר דיינקט אז איר קריגט
ניט די פולע עפישענסי פון אייער
סטים אדער הייסע וואסער פלענט

פליז טעלעפאנירט

S. N. HYMERS 86 804

הערמאן דערציילט, אז זיינע חברים האבן אים געצוואונגען צו באטייליקן זיך אין רויבעריי

(שלוס פון זייט 1)

אויפ'ן צווייטן פרימארגן האט הערמאן דערציילט, האבן זיי אלע צוזאמען ווידער גערעדט וועגן זייער געפלאנטער רויבעריי, און דזשא האט אים דריננגענד געבעטן צו פארן מיט אים, און יענער האט אים גע־זאגט, אז זיי וועלן זיך צוטיילן אויף גלייכע חלקים מיט דעם גערויבטן געלט. גווין האט געזאגט, אז ער וועט גנב'ענען אן אוטאמאביל, אבער זיי האבן עס ניט געקאנט קריגן און זיי האבן געוואלט נוצן זיין (הערמאנס) אוטאמאביל. נאר ער האט זיך אפגעזאגט פון דעם.

"איך האב ניט געוואלט פארן קיין טראנסקאנא", — האט הערמאן דער־ציילט, — איך בין אבער געווען שיכור און איך בין איינגעשלאפן אויפן וועג, ביז איך האב זיך געפונען אין פראנט פון דער באנק, און זיי האבן מיך גע־צוואונגען מיט א רעוואלווער צו גיין און נעמען דאס געלט. איך בין אריינגעקומען אין באנק, געשטאנען א צען מינוט, איך האב ניט געוואוסט וואס צו טאן; איך בין ארויס מיט גארנישט, און איך בין אוועקגעפארן צוריק קיין וויניפעג. דאס איז געווען מיט א טאג פריער פאר דיר פאקטישער רויבעריי.

"אויב דו ווילסט לעבן, זאלסטו קומען און זעען אונז היינט ביינאכט, — האט מיר גווין געזאגט. איך האב זיי דערקלערט אז איך וועל מער גארנישט האבן וואס צו טאן מיט זיי, און איך בין אוועק אהיים.

— האט הערמאן דערציילט, — אבער קו־מענדיק אהיים האב איך אנגעהויבן צו באטראכטן מיין לאגע — אזוי פיל ניט באצאלטע "בילס", און איך האב ענדלאך באשלאסן צו גיין מיט זיי, מיט דעם תנאי אז איך זאל ניט אריינגיין אין באנק.

און הערמאן האט ווייטער דערציילט: ווי אזוי ער האט זיך ווידער מיט זיי גע־טראפן און ווי. אזוי ער איז געווען גע־צוואונגען אנצוטאן "אווערא לס" און א גרויסע הוט און ווען זיי זיינען צוגעפארן צו דער באנק האבן זיי אים באפוילן ער זאל אריין און "צונעמען אלצדינג". די אנדערע חברה האבן פארשפארט די אנ־געשטעלטע און די קליענטן אין דעם

"וואלט" און איך — האט הערמאן דער־ציילט — האב צוזאמען גענומען דאס געלט אין א זעקל און מיר זיינען אנט־לאפן". לויט זיין וויטערדיקער געשיכטע האבן זיי זיך ווידער געטראפן אין סאנ־דערסאן בלאק, און זיי האבן זיך צעטיילט מיטן געלט. די אנדערע זיינען אוועק טרינ־קען און ער איז אוועק אהיים.

נעכטן, איידער דער ריכטער האט ארויס געגעבן זיין אורטייל איבער הערמאנ'ען, האט מר. מעקמורי, זיין פארטיידיקער, געבעטן דעם ריכטער אז ער זאל נעמען אין אנבאטראכט אז זיין קליענט איז א קרבן פון איינפלוס פון געמבלער.

"הערמאן — האט מר. מעקמורי, גע־זאגט, — באלאנגט צו א ראסע וואס איז זעלטן שולדיק אין גוואלדטאטן. אונטער דער דראאונג פון א רעוואלווער איז ער געווען געצוואונגען צו נעמען דאס געלט".

"ווען ער איז ארעסטירט געווארן" — האט מר. מעקמורי ווייטער געזאגט, — "האט ער גערן ארויסגעהאלפן דער קרוין דורך געבן פולע אינפארמאציע. די פא־ליציי וואלט אפשר ניט געקראגן קיין אינ־פארמאציע וואס זאל פירן צו דעם ארעסט פון די אנדערע, ווען הערמאן וואלט איר ניט ארויסגעהאלפן".

הערמאן איז א פאמיליען מאן, א פא־טער פון פינף קינדער, און ער האט גע־וואוינט אין וויניפעג פאר די לעצטע אכ־צען יאר צייט.

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן זייער אן אינ־טערעסאנטע רוסישע בילד, א געשיכטע פון ליבע און שוידערלאכער דראמע פונ'ם אלטן רוסלאנד מיט דעם צארס קאזאקן אין זייערע זאטלען. "הערצער אין גלות" איז דער נאמען פון דעם בילד געשפילט פון אן אל־סטאר קעסט מיט דאלארעס קאסטעלא אין דער הויפט ראל. זעט דאס דאזיקע בילד. עס ווערט אויך געוויזן א ריידנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און פי־טשורעטס.

PLAYHOUSE
פארהאלטן אויף נאך א וואך
ארטיסטם מאדעלן

בלויז מענער	בלויז פרויען
7.30 אוונט, 50 סענט	מאטינעס 2 נ. מ., 25¢
מעקס עקסטרא—רעזערווירט 75ס.	

דאנערשטאג אוונט בלויז פאר פרויען

NEW PALACE THEATRE
היינט, מארגן און מיטוואך
"הערצער אין גלות"
אויך, ריידנדע קאמעדיע, פאקס נייעס, פיטשורעטס

WALKER
CANADA'S FINEST THEATRE
היינט און א גאנצע וואך
"בראדוויי"

אוונטן, $1, 75ס., 50ס., 25ס.	פלוס
מאטינעס _ _ 50ס., 25ס.	טעקס

ארקעסטער פון 9 מוזיקער

QUEENS THEATRE
אלע 3 פארשטעלונגען ליידיס פריי
2 פאר 60 סענט; 2 פאר 90 סענט
2 פאר $1.10
היינט
מיטוואך אוונט, אקט. 29טן
מאריס קראנער
און
דזשאנעט פאסקעוויטש
צום ערשטן מאל דעם סעזאן
יעקב גארדינס גרויסע אומשטערבלאכע מייסטערווערק
און מאריס קראנערס אויפפירונג
"קרייצער סאנאטא"
דראמע אין 4 אקטן פון יעקב גארדין
אויסגעשטאטעט פון איזידאר קליין
צוזאמען מיט משה זילבערשטיין, הײמי ראפאפארט, איזידאר קליין, מאריס אפעל, הײמי פיינשטיין און סעמיועל פויגלנעסט; עני שאפירא, פוירל פוי־געלנעסט, פאולין שייפער, סיליע ליפ־ציג און סערא קראנער.
פארנעסט ניט פרייטאג און שבת אקט. 31 און נאוו. 1טן
ליידיס פריי
עס ווערט געשפילט
פארלארענע גליקן

אין קווינס טעאטער

"קרייצער סאנאטא", איינע פון די שטארקסטע דראמען פון יעקב גארדין, ווערט געשפילט היינט אוונט אין קווינס טעאטער, מיט מאריס קראנער און דזשא־נעט פאסקעוויטש אין די הויפט ראלן.

"קרייצער סאנאטא", איז איינע פון די בעסטע דראמען אין גארדינס רעפערטור־אר, מיט זיינע בארימטע געזונטע, לעבע־דיקע טיפן. אין דער דאזיקער דראמע קומט פאר א קאמף צווישן צוויי שוועס־טער פאר דער ליבע פון א מאן. יעקב גארדינ'ס הומאריסטישע טיפן זיינען בא־זונדערס אינטערעסאנט. אזא כאראקטער פארנעמט אן אנגעזעענעם פלאץ אין דער דאזיקער דראמע, אין דער פערזאן פון אפרים קלעזמער. אנדערע לעבעדיקע און שטארקע כאראקטערן זיינען רפאל פריד־לענדער, און די הויפט העלדין, זיין טאכ־טער, עטי.

די קווינס טעאטער פאטראנאזירער ווע־לען קאנען זעען די דאזיקע פארשטעלונג צו רעדוצירטע פרייזן. היינט אוונט ווערט געשפילט דאמען פריי.

—)—:—(—

גוטע נייעס פאר פרויען

אזוי דרינגענד איז געווען דער פאר־לאנג פאר א ספעציעלן אוונט בלויז פאר פרויען, א דאנק דעם אויסערגעוויינלאכן דערפאלג פון דער פארשטעלונג אין פלעי־האוז טעאטער — אז עס איז באשטימט געווארן צו געבן איין אוונט בלויז פאר פרויען — דאנערשטאג ביינאכט. אזוי ווי דאס וועט זיין די איינציקע אוונט־פארשטעלונג בלויז פאר פרויען, זאלן זיי אויסנוצן די געלעגנהייט צו פארזארגן זיך מיט א פלאץ אין פלעיהאוז.

קיין אנדער אטרעקשאן אין פארלויף פון די לעצטע יארן, האט ניט ארויסגערופן אזוי פיל אינטערעס אין באצוג צו די פראבלעמען פון פארהייראטן לעבן.

קלאסיפייד סעקשען — Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

איין מאל, 5 ס. פער "אנייט לייז"	פאר 3 מאנאטן $2.15
פאר א וואך, 20 כ.	פאר 6 מאנאטן $4.00
פאר א מאנאט, 75 ס.	פאר 1 יאר $7.50

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטעדזש עוו. איבער לייסעאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס
קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00.

פיזישע קולטור
רעדוצירן — א ספעציאליטעט
טעלעפאן גרעי, 39 878—23 984

מיטשעל און מיטשעל
רעגיסטרירטע פעטנט אטארנים, 718 מעקאינטייר בלאק, וויניפעג. פעטנטס. טרייד מארק גענומען אין אלע לענדער. ריזאנאייבל טערמס. טעלעפאן 88 747.

נעלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג
שטריינג פארטרוילאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
[G]eneral Loan and Insurance Agency
738 Somerset Block, Winnipeg.
Phone 24 789

R.B. ORMISTON
פלאריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

לייף אינשורענס
בעסער צו האבן א פאליסי און ניט דארפ־ען, איידער דארפן דאס און ניט האבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

מאריס דעליקאטעסן
מיר פארקויפן אלע סארטן ווארשט געריוכערטע און געפיקלטע פליישן און ווינערס — אויך אימפארטירטע
א פולע ליין פון אידישע דעליקאטעסן
223 דאפערין עוו., טעל. 57 617

וויקער פורניטשור און בייבי קערידזשעס פאררינכט. ספריי געפיינטעט און אפהאלסטערד.
WILLOW ART FURNITURE COMPANY
288 GRAHAM AVE. PH. 24 677

ערשט קלאסיקע ליידי לערערן צו געבן לעסאנס אין ענגליש. טעלעפאן 54 746.

A. MUIR
אוטאריזירטער
דוקא פינישינג סטיישאן
פענדערס און באדי ריפעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

צווייטער יערלאכער דרעס סייל אין דעם דזשוניאר ליג שפארזאמקייט שאפ. אפן 2 אזייגער בייטאג, שבת דעם ערשטן נא־וועמבער, אין 728 סארדזשענט עוועניו.

אאקטיוו מעסענדזשער
טעלעפאן 26 062
באים, מאטארסייקלס, טראקס.
דעליווערי אין אלע אירע ברענטשעס.
AACTIVE MESSENGER SERVICE
119 Albert Street

עס ווערט פארלאנגט בארגענס פאר א מענס פורנישינגס סטאר. שרייבט צו דאס אידישע ווארט באקס 2771.

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

8 רום פולי מאדערן סטאקא הויז מיט אלע מאדערנע איינריכטונגען, אין קא־לעדזש עוועניו. פרייז $5,000. א גרויסע מציאה.

7 רום פולי מאדערן הויז, אוק פיני־שינג, פייער פליים. שיינע ליכטיקע צי־מערן. אין אלפרעד עווע. פרייז $3,800. א גרויסער סנעפ.

דאבל הויז, פולי מאדערן. טערעם פאר פאמיליעס. סעמי מאדערן. סינגל הויז, סעמי מאדערן. ברייננגט אריין $128.00 א מאנאט רענט. פרייז $5,500. גרויסער סנעפ און א גוטער אינוועסטמענט.

סוויטס פון 3 און 4 רומס אין פארשיי־דענע בלאקס, צו פאררענטן. זייער מעסי־קע רענט.

א קארנער סטאר צו פאררענטן אין דער נארט ענד, גוט פאר אירגענד וועלכן צוועק.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

הייזער צו פארקויפן
$ $ $ $ $ $ $ $ $ $

נייע פולי מאדערן 4 רומס און באהייצ־טע סאן רום, מיט אוק פלארס און פיניש אין א שיינעם געגנט אין וועסט קילדא־נען, איסט פון מיין סטריט, וועט אננע־מען א סעמי מאדערן הויז אדער קאטעדזש אין אויסבייט. רופט אפ
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

:: צו פאררענטן :: FOR RENT

באלטיק אפארטמענטס
מאניטאבא עווע.
צו פאררענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי רעקארירט. סקרינד באלקאנים.
מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער
סוויט "די." טעלעפאן 56 668

צו פאררענטן א זעקס רום הויז. זיך ווענ־דען צו
MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פאררענטן א 5 רום סוויט אין א דופ־לעקס הויז מיט אלע באקוועמלאכקייטן. הייסע וואסער באהייצונג, אוק פלארס. באזונדער האל. ריזאנאייבל רענט. זיך ווענדן אין 287 פלארא עוועניו, טעלעפאן 51 916.

צו פאררענטן דריי רום סוויטס אין ראַ־מאנא קאורט, פריטשארד עוועניו ארום מיין סטריט. רענט פון $37.50 און העכער טעלעפאנירט מר. בירס, 57 348 פאר איינצעלהייטן.

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

א עקספירינסד קלערק זוכט א דזשאב אין א דזשענעראל סטאר. רעדט ענגליש, רוטעניש, פויליש. גוטער סטאק קיפער און סיילסמאן. קאן געבן גוטע רעפערענס. אויב נויטיק לערנען מיט קינדער העברייאיש. זיך ווענדן אין 510 מאניטאבא עוו.

געשעפטס געלעגנהייטן — Business Opportunities

אין א נייעם אפיס
מיר מאכן אויפמערקזאם אונזערע פריינט און קליענטן, אז מיר האבן זיך אריבערגעצויגן אין אונזער נייעם אפיס
874 מיין סטריט

מיר זיינען אויף ווייטער גרייט צו געבן אייך די בעסטע באדינונגען אין אינשור רענס, ריל עסטייט, מארטגעדזשעס, שיפס קארטן און געלט שיקונג דורך באלטיק אמעריקא ליין.

ח. פערלמאן און נ. זעלטשער
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

דזשענעראל, סטאק $18,000 צו 65 סענט. אומזאץ $70,000. וועט פארבייטן פאר א הויז.
פיקטשור שאו. שטעטל פון 700, קיין אפאזיציע. 175 פלעצער. פרייז $1,200.
SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

וואקער טעאטער — א קונסט טעמפל

מר. סי. פי. וואקער, וויניפעג, פון וואַ־קער טעאטער, באט אן צו די טעאטער גייער דאס פארגעניגן פון פיינעם שוי־שפיל פון לעבעדיקער דראמע.

"די וואקער", שטענדיק א פראכטפו־לער טעאטער, איז רעמאדעלירט געווארן, פון דאס ניי דעקארירט און איז געמאכט געווארן פראכטפול שיין פאר דער בא־קוועמלאכקייט פון זיינע פאטראניזירער.

"סי. פי.", האט אינם וואקער טעאטער שטענדיק געגעבן די פיינסטע טעאטראלע אויפפירונגען פונם יאר, מיט אויסגעקלי־בענע סטארס אקטיארן און אקטריסעס, און וויניפעג האט שטענדיק געהאט און האט א רעפוטאציע אלס א גוטע שטאט פאר טעאטער — וואס מיינט אז עס איז א לעבעדיקער צענטער, א פלאץ פון קול־טור, און איז אויף דער פראנט ליניע פון די מאדערנע שטעט אויף דעם קאנטינענט.

דאס איז ביז צו א געוויסן גראד דער רעזולטאט פון דער ריזיקער אונטערנע־מונג פון "סי. פי.", צו פארזארגן דאס פובליקום מיט הויך־קלאסיקער בענעפיט־רענדיקער פארוויילונג און וואס ער פער־זענלאך איז געווען פאראינטערעסירט און ער האט שטענדיק געהאט דערפון פאר־גענינגן.

די בינע־שטערן פון א לאנגער צייט צו־ריק, אין זייערע פיינע און ארטיסטישע אפשפיגלונגען פון די כאראקטערס אין די קלאסישע פארשטעלונגען, האבן צו אים אפעלירט.

מר. וואקער האט געגעבן דער וועלט אזוי פיל פיינע טעאטראלע דערציאונג און פארגעניגן, אז ער איז גוט בארעכטיקט צו די גוטע וואונשן פון די־יעניקע וועלכע שעצן הויך־קלאסיקע פארוויילונג פאר דעם דערפאלג פון זיין נייסטער אונטער־נעמונג צו פאפולאריזירן ווידער די לע־בעדיקע דראמע.

אנב-אורחא

(שלוס פון זייט 1)

און, ווי פון א פיינלאכער איבערלע־בונג, וועלן מיר דערפון לערנען די גנהע־ריקע לעקציע:

דאס אידישע פאלק איז און וועט זיין א פאלק וואו עס זאל זיך ניט געפינען און וואו עס זאל ניט זיין פארשפרייט.

ווי דער קאמף פאר דער עקזיסטענץ זאל אונז ניט זיין שווער, איז דאס אונ־זער היסטארישער גורל.

און אינ'ם קאמף שארפן מיר אויס אונ־זער געוועהר . . .

* * * * * * * * * * * * * * * *
* לייענט "דאס אידישע ווארט". אייער *
* אייגענע צייטונג, געדרוקט אין אונ־ *
* זער אייגענער שפראך, פאר אונזערע *
* אייגענע אינטערעסן פארשפרייט אין *
* אלע אידישע היימען פון וויניפעג און *
* מערב קאנאדע. *

איבערציינט
זיך אליין וואס גוטע ארבעט און באדינונג מיינט. נוצט אויס אונזער
ספעציעלן אנבאט
בלויז פאר היינטיקער וואך

שיקט אונז א פרואוו ארדער. אייער סוט אדער דרעס פערפעקט דריי קלינד און געפרעסט. קנעפלאך באפעסטיקט, איבערגענייט און קליינע ריפעירס פ ר י י.

ליידיס פליין סילק דרעסעס
$1.00 דריי קלינד און געפי־נישט. דעליווערט

מענערשע סוטס
$1.00 דריי קלינד און פרעסד דעליווערט

טעלעפאנירט
37 061
4 ליינס

ב. וו. סילווער
דזשענעראל מענעדזשער

Fort Garry
THE DEPENDABLE
THE DYERS AND CLEANERS LTD.
ארידזשינייטארס פון דעם איין־טאג באדינונג